

"PROLETAREC"
JE DELAVSKI
LIST ZA
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION. S. P. GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

DRUGI
NAJSTAREJŠI
jugoslovanski
socialistični list.

ST. — NO. 1241.

Entered as second-class matter December 6, 1937, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., 25. JUNIJA, (JUNE 25,) 1931.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXVI

PRAVI VZROK EKONOMSKEGA POLOMA V ZED. DRŽAVAH

Nespretnost ameriškega ljudstva v politiki

Čemu tolikšna brezvirižnost ameriških zbornic za interese delavcev

Člani zveznega kongresa so na počitnicah, istotako člani legislatur in večina drugih političnih uradnikov. Reševali so krizo s tem, da so zavlačevali ali pa zametavali koristne predloge. Za to delo so sprejemali plačo in jo bodo prejemali, dokler ljudstvo ne spozna, da je glupost nagradevati poslanke, ki delujejo njemu v škodo.

Direktne volitve vzlic diktaturi

V Zed. državah voli ljudstvo poslanke direktno v vse zbornice. Naj govori kdo o diktaturi karkoli, dejstvo je, da so vsi poslanci v kongresu in državnih zbornicah, vsi governerji in vsi župani ter vsi okrajni komisarji in nešteci sodniki izvoljeni direktno od ljudstva z večino delavskih in kmečkih glasov. Rockefeller ima en glas, Mellon ravno tako, in Morgan, Ford, Young, Raskob ter Schwab istotako enega vsaki. Torej ne manj ne več kot posamezen delavec ali farmar. Razlika je le, da imajo delavci mizerijo in farmarji dolgove ter nobene zavednosti, kapitalisti pa posedujejo čemur pravimo radi lepšega "narodno bogastvo", ob enem pa so politično močno organizirani.

Nepojmljiva "delavska politika"

Ničesar v ameriškem političnem življenju ni bolj trajčnega, kot to, da delavci in farmarji za izvoljenimi poslance pošljajo v zbornice še posebne zastopnike, da moredujejo okrog prvih, kako naj volijo za to ali ono predlogo. Unije, podporne organizacije, zveze farmarjev in slične skupine najemajo lobiste, da pridobivajo ljudske poslanke glasovati za predloge v korist ljudstva.

Samo politično skrajno omejeno ljudstvo more biti tako glupo, da izvoli zastopnike, o katerih ve, da ne bodo delovali za splošne koristi. In ker to ve, najema še posebne agente — lobiste — da spravijo skozi vsaj včasi kak predlog, ki vrže temu ljudstvu par drobitin.

"Trudni možgani" spe in počivajo

Zbornice so se razšle in poslanci so na počitnicah. Bivši predsednik Coolidge pravi, da s to deželo ni ničesar narobe, razen to, da so njeni možgani utrujeni. Zato priporoča, naj se odpočijejo. Odpočijejo od česa?

Mar so zbornice tekom prošle zime do tega poletja kaj izvršile v pomoč brezposelnih? Ali so se odzvale zahteve za pokojnino starim in onemoglim delavcem?

Koliko so republikanski-demokratični "ljudski" zastopniki storili za omejitve brezposelnosti? V čem so poskrbeli, da se takozvani prosperiteti omogoči povratek?

Zed. države so velika industrialna dežela, — edina na svetu, ki nima mogočnega delavskega gibanja. Nikjer drugje ne vidite lobistov, ki bi jih ljudske organizacije plácevale zato, da bi pridobivali "ljudske poslance", da naj volijo za ljudske koristi. Drugod so poslanci res LUDSKI. Tukaj so ljudski le v tem, da jih ljudstvo izvoli. Ko so enkrat v uradih, tekmujejo med sabo kdo si bo čim bolj povišal dohodek svojega poslanstva. Z drugimi besedami, oni so naprodaj privatnim interesom.

Ljudstvu lažijo od kampanje do kampanje s pomočjo privatnega tiska in drugih agitacijskih sredstev. Doslej jim je verjelo rajše nego socialistom, ker so se mu zdele sladke besede hinavskih političarjev in zavajalcev mikavnejše kakor pa resnica, katero so jim predočevali socialisti.

Depresije ni mogoče več tajiti

Zdaj je kriza. Resnice o nji ni mogoče skrivati. Obljube kapitalističnih strank so razblinjene, toda agentje privatnih interesov slepe dalje.

Socialisti znova apelirajo na ljudstvo, da najda politiki kapitalizma slovo ter se oprime SVOJE. Socialne zakonodaje ne bo, dokler se ljudstvo ne organizira v svoji stranki. Gospodarske preuredbe v prid splošnosti bodo nemogoče, dokler se delavstvo ne odreče kapitalistični politiki. Preobrat pride, toda, najprvo je potreben v delavstvu samem.

SLIKA Z BOJIŠČA PREMOGARJEV

Stavka premogarjev v Pennsylvaniji, Ohiu in West Virginiji se je naglo razširila v vse temu, da organizacija ni enotna, in da se vrše popadaji ne le s kompanijskimi biriči ter državnimi in okrajnimi policaji, nego tudi med pristaši dveh unij. Vodstvo N. M. U. zagotavlja, da je na stavki v Penni in Ohiu že nad 20,000 premogarjev, vodstvo U. M. W. pa domneva, da jih je le okrog 10,000. Število v tem slučaju ni toliko važno, značilno pa je dejstvo, da so premogarji napovedali boj vzlic temu, da nanj niso bili pripravljeni. Vzrok so razmere, v kakršnih jim ni mogoče vzdržati. Zdaj oblastniki spet preiskujejo in tudi kompanije so uvidele, da z razbitjem unije niso spremile rudarjev in suženjske avtomate, ki bi garali in trpeli brez misli na odpor. V prošli štev. tega lista smo objavili apel soc. stranke v Penni, ki kliče na pomoč rudarjem. V tej je priobčen v angleškem delu. Oblast skuša stavko zadušiti z metanjem plinskih bomb med demonstrirajoče premogarje, z aretacijami, policijskimi krepelji ter z izganjanji organizatorjev. Veliko škodo premogarjem delajo tudi popadaji med pristaši dveh sovražnih si unij. Stara UMW ima le malo zaupanja; večinoma jo sovražijo, toda ker ima sredstva, ima mnogo plačalnih agitatorjev ter priljubljenih zaslombe med Amerikanci in ima jo v tem slučaju tudi pri oblasti. "Slabje ne more biti," pravijo rudarji. Stavkajo, da bo vsaj kaj spremembe. Na tej sliki je skupina premogarjev ter njihovih otrok, ki so demonstrirali v St. Clairsville, O. Serijski deputiji in bivši organizirani vojaki so navalili na stavkarje, kar je povzročilo poboje. Ameriška legija se je v stavkovnih okrožjih postavila zoper stavkarje, češ, da ima ta odpor rudarjev rdečarski in valedi tega prevratni značaj. Toda njihova sila bi dobila odziv v protisili. Premogarji hočejo boljše živilske razmere in to je edini namen njihove stavke, pa naj trdi Ameriška legija kar hoče.

SOC. STRANKA ZA VELIKO AKCIJO V PRID BREZPOSELNIM DELAVEC

Uspešna govorniška tura. — Priprave za konvencijo.
—Strankin urad v Washingtonu.—Uradno glasilo

"Se nikoli po vojni ni bilo toliko zanimanja med ameriškim delavstvom za socialistično stranko kot ga je zdaj," je poročal njen tajnik na seji eksekutive 13.—14. junija v Pittsburghu, Pa. V mnogih mestih, kjer že leta ni bilo socialistične organizacije, je zdaj obnovljena. Od povsod apelirajo na stranko, naj jim pošlje organizatorje. Govorniška tura socialističnega oratorja črnca Frank R. Crosswaitha, ki je trajala tri meseca od Atlantika do Pacifika in obratno, je bila uspešna. Proti jeseni, skozi zimo in na prihodnjo pomlad bo strankin urad organiziral nadaljnje govorilne čimborje načaja za boj v vojnih kampanjih prihodnje leto.

Nominacijska konvencija.

Nominacijska konvencija socialistične stranke se prične v soboto 16. aprila prihodnje leta. Kraj še ni določen. Priprava-

ve zanje se prično že to jesen. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da prihaja v glavnem strankin urad še enkrat toliko naročil za socialistično literaturo nego poprej.

Eksekutiva je izvolila odsek, katerih nalog je dobiti nekaj filmov agitacijskih v vzgojevalne vrednosti, ki se jih bo rabilo na socialističnih shodih prihodnje zimo.

Selitev strankinega urada.

Eksekutiva je sklenila preseči strankin urad iz Chicaga v Washington, ker bo dobila tam po njenem zatrdiriju mnogo več publicitete, stroški za vzdrževanje urada bodo nižji in agitacijska vrednost urada večja nego v Chicagu. Eksekutiva je sprejela načrt, ki določa povisitev strankinega asesmenta 50c. Vprašanje bo dano na splošno glasovanje. Članstvo JSZ, vsled povišanja ne bo prizadeto, pač pa centralna blagajna JSZ.

Članski butelin.

Glavni urad stranke bo v slučaju, da se članarino zviša, začeti izdajati mesečni butelin, ki bi ga prejemali vsi člani. Objavljati bi vse važne sklepe, nazzanila in navodila. Tak list, ki ga je stranka enkrat že izdajala, bi bil zanje velike vrednosti.

Ker se je radi depresije začelo ljudstvo nagibati k radikalnemu mišljenju, so bili ustavnovljeni, ali pa je v teku akcija za ustavitev takozvanih neodvisnih radikalnih ted.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

LJUBEZEN "DELAVSKIH PRIJATELJEV" DO DELAVSKIH ŽENSK

V illinoiski legislaturi so samo "prijatelji delavstva". Noben poslanec ne priznava, da služi kapitalizmu, nego edino ljudski volji. Pa so v minulem zasedanju vzlič temu zavrgli ali pa s triki pokopalj vsak konstituent predlog, med njimi npr. maksimalni delavnik za ženske. Predlog je določala, da podjetja v tej državi ne smejijo držati žensk pri delu dolet k 8 ur na dan. Bila je odklonjena že večkrat prej. V minulem zasedanju jo je senat sicer odobril, potem ko so jo v odseku toliko spremenili, da se ni nikala žensk, zaposlenih v hotelih, restavracijah, trgovinah in podobnih obratih, nego le tovaren. Zveza tovarnarjev pa je proti temu uvedla veliko kampanjo. "Prijatelji delavstva" so se ji podali. Svoje volilce tolažijo, da bodo predlog oživel pri prohodnjem zasedanju.

Stavke med premogarji

Vzlic poparjenosti, ki vladajo med premogarji vsled prejšnjih porazov v stavkah in bankrotiranju unije, duh odpora med njimi ni umrl. Stavkari rudarjev in Kentuckyju, W. Virginiji in Colorado so sledili stavkovni odpori premogarjev v Pennsylvaniji. Dogodili so se v okolici Pittsburgha in je verjetno, da se bodo bolj in bolj širili po vseh premogovnih revirjih.

Večanje davkov

Davki naraščajo enašktrat hitreje kakor prebivalstvo. "Ljudski zastopniki", ki "rode davke", torej ne poznavajo nobene "porodne kontrole".

POLOŽAJ EVROPE SKRBI HOOVERJA. FINANČNA POMOČ

Krhanje reparacij in "mirovnih" pogodb. — Kujanje Francije. — Mellon posluša pritožbe.

Obisk, ki sta ga napravila dva vodilna člana nemške vlade v Anglijo k MacDonaldu in Snowdenu, je presenetil politično javnost. Izkazalo se je, da je gospodarska kriza v Nemčiji veliko večja kakor izgleda od zunaj. Ne le industrialni, nego tudi finančni potencial je grozil bolj in bolj.

Vsa politika Nemčije je zapadala v streljenju, iznenaditi se bremena vojnih odškodnin. To pa more doseći ali z vojno, z gospodarsko propastjo, ali pa s krizo, ki bi uverila svet, da ji je nemogoče plačati. V Franciji pravijo, da si je Nemčija to krizo namenoma nakopala in se pri tem urezala, ker je šla predalec in si nakopala razmere, v katerih je nastala možnost popolnega gospodarskega poloma, fašistične dikature in civilne vojne.

Ko je vladala v Nemčiji največja napetost, se je oglasil predsednik Hoover s predlogom, da bi Nemčija eno leto ne plačala nič vojne odškodnine, ostale države pa bi istotno ne plačale v tem letu nobenega vojnega dolga ne Zed. državam, ne druga drugi. Anglija je v predlog takoj pristala. Nemčiji bi to odprlo vrata v začasno okrevanje in ji priporoglo k nadaljnemu prizadevanju za odpravo reparacij.

Gospodarski predstavniki v Evropi pripovedujejo amerišku finančnemu tajniku Mellonu, ki je tam na obisku, o silnih zagatah, in ta je o njih poročal Hooverju.

V Washingtonu in na Wall Streetu so uvideli, da se ekonomski ladja evropskega kapitalizma potaplja. Kapitalizem te dežele ji bo pomagal v kolikor se mu bo izplačalo.

Gospodarji zlata

Zedinjene države lastujejo več kot polovico zlata od vse zaloge na svetu. Njegova vrednost znaša blizu pet milijard.

PODMORSKA LADJA POTOPLJENA

Anglijski submarin Poseidon ki je bil dograjen leta 1929, se je v kolizijski z trgovskim parnikom na vožnji ob kitajskem obrežju potopljal. Nad 30 moč posadke je bilo rešenih. Miza 20 pa jih je utonila.

VI LAHKO

olajzate delo upravnosti in zmanjšate stroške "Proletarca" s tem.

DA REDNO
obnavljate
naročnino.

Glasovi iz našega Gibanja

O tem in onem pri nas in drugje

Cleveland, O. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, prosi delo- dajce, naj vposlijo to poletje in v jeseni čimveč delavcev, da se števil brezposelnih temelji- to zniža.

Papa Green je vzlio temu apelu sam zase prepričan, da bo prav toliko brezposelnih prihodnjo zimo kakor prošlo, ako ne več. Ako bi se indu- strialcem obetal dobiček, bi že zaposlili delavce brez Greeno- vega apela.

Samomori naraščajo. Samo med Slovenci v Clevelandu jih je bilo v teku kratkega časa osem. To sem izvedel od neke- ga pogrebnika. Naši listi eno- stavno poročajo, ta in ta je umrl. Eni utonejo v jezeru. Drugi se ustreljajo, tretji se obe- sijo ali zastruje. Vzrok je ekono- mski sistem, kakšnega bra- nita republikanska in demo- kratska stranka.

Samomorilcu katoličanu du- hovščina ne odreče cerkevnega pogreba. Toliko je rimška cer- kev tukaj naprednjija od sta- rokrajske. Tam samomorilce pokopavajo kakor živino, na "neblagoslavljenem" kraju. Če je človek po nesreči utonil in bil le hlapac, ga je cerkev za- vrgla in gospod ga ni prisel "požegnati", ker je storil tako smrt. Če bi bil jaz katoličan in bi hotel zelo hitro v ne- besa, bi to storil v Ameriki, ne pa v starem kraju. Tukaj dobiš vso cerkveno čast—ne pa po- smrtnine, ako si pri katoliškem društvu.

Ameriški sodniki na podlagi tradicije, sloneče na ustavi, tol- mačijo, da tvoj dom je tvoj grad, v katerem si le ti gospodar. Sheboygansko pokopalniš- če je lastnina župnika Černe- ta. On bo še lahko trgal pred- sednikom društva SNPJ iz rok cpravilnika, če mu bodo nutili. Nam so že davno prepovedali z našo (društveno) zastavo v cerkev. Kaj smo storili? Ne gremo več notri v njo, pa četu- di nas bi prosili. Sheboygančani, ako vam je za ponos, in če hočete Černetu res do živega, začnite s civilnimi pogrebami. Oh, ako bi vi vedeli, kako duhov- niki civilni pogrebi jeze! In tudi vaš spor s Černetom, po- sebno Trunka.

Nekateri se dušajo, da so socialisti samo za dolar. Kdaj pa je bil še kak socialist v javnih uradih tožen radi grafta? Več sto občin je že imelo so- cialistično upravo v tej deželi. Socialisti so bili v uradih raz- nih organizacij in se še zdaj, četudi jih je vojna furija ter graftarski "patriotizem" zelo zredčil s svojimi persekcija- mi. Republikanci in demokrat- je pa tiseč v javne ude naj- več radi grafta. Programa sploh nimajo. Vesti o nepoštenju re- publikanskih in demokratskih uradnikov so dnevni pojav. En grafter ven, drugi na njegovo mesto. V Clevelandu imamo precej republikancev. Eden teh je Geo. Bender, eks-senator o- hiskske zbornice. Kajpada, obo- žen grafta. Če bo spoznan krimiv ali ne, je drugo vpra-

šanje. Ponavadi se jim greh odpusti, kakor verniku v spovednici. Pravijo, da je on Slovan češkega pokolenja. Nekdo je rekel, da je Magyar. To se ne "piha". Ce se med Slovenci republikanska stranka ojača, bodo imeli tudi slovenski republikanski političarji priliko priti na zatočno klop? Ali ne bo to ponos za naš narod?

Naš narod se v resnici pro- buja. Srce nam od veselja po- skakuje. Za veliko noč so na- še žene in dekleta v narodni noši nosila v starokrajskih jer- basih "k žugnu" piruhe, kloba- se, potice in mlince k Sv. Kri- stini na E. 22nd St. (Bliss Rd.) To je v "naši Ljubljani". Dnev- nik Plain Dealer je prinesel njihovo sliko. Pri Sv. Lowren- cu v Newburghu pa so imeli procesijo "Corpus Christi". Kar je že to, je alright. V starem kraju smo take reči poznali pod označbo procesija sv. Re- řnega telesa." Ampak glavno je, da so bili to naši ljudje. In Plain Dealer je spet imel njihovo sliko. Tako napredujemo v metropoli.

Zadnjič smo sklenili na seji, da pošljemo na City Central of Ohio Socialist Party \$10 v kampanjski fond za jesenske volitve mestnih zastopnikov. Jože Siskovich je kandidat v IV. distrikto. Manager sistem ostane še v veljavi. Tako je odločil city Clerk. Sodišče v Columbusu je klérkov odlok petrdilo s štirimi proti dvema glasovoma. Dva sodnika sta močno protestirala proti abso- lutizmu clevelandskega mest- nega pisarja, ki je odločil, da ne bomo imeli volitev za prej- šnji sistem, v katerem smo di- rektno volili župana in mestne odbornike po wardih.

Frank Barbich.

V Springfieldu

Springfield, Ill. — V illinoi- sko glavno mesto sem se pripeljal v soboto 13. junija. Če bi bil vráževeren, bi še en dan počakal. Toda čemu izgublja- ti dan! Sodruga Ovca in Kr- melj sta me čakala na postaji avtobusov, toda dospel sem z vlakom. Prišel sem na dom so- druga Ovce prej nego onadva. Njuni soproti sta me prijazno sprejeli, medtem sta se vrnila in prišel je tudi Frank Ileršič iz Virdna.

Zvečer je imel klub št. 47 JSZ v Slov. domu sestanek, katerega so se udeležili vsi člani in članice. Seznanili so me z njimi, z John Gorškom pa se že delj časa osebno poznavata. Raz- kazali so mi prostore Slovenskega doma, ki je zdaj prenovljen. Dvorana je prostorna in ne vem če jo morejo Slovenci dostikrat napolnit, toda pre- novljeni dom, ki je ob enem povečan, zdaj potrebam nasel- bine veliko boljše odgovarjanega prejšnji. Zdi pa se mi, da bi moral biti oder precej večji. Morda ga s časoma povečajo. Koristno bi bilo to posebno če bodo gojili dramatiko naprej. Dozdat so imeli že več lepih predstav pod okriljem kluba.

Na sestanku smo ukrepali o organiziranju agitacije za raz- srešenje Proletarca. Podal sem nekoliko poročila o mojem do- sedanjem potovanju na agita- ciji in jim svetoval, da bomo

s sistematično razdelbo in do- je njegova legendarna popu- brim sodelovanjem drug z dru- larnost splahnela. Agitacio smo pričeli 15. junija. Spremljal me je na tej poti John Goršek ml. s svojo kar. Je fin dečko, ki se inter- resira za delavsko gibanje in je aktiven član kluba. Poka- zalo se je res slabjo, ne zaradi poti. Dasi sam nisem bil tak optimist, da bi jih 100 v resnici pričakoval v tej nasel- bini, se bi s štirimi nikakor ne zadovoljil. Ne bi sploh sem prisel. Če bi bila stvar res tako težavna, potem bi bilo naj- bolje, da si skopljemo grobove, sem v šali omenil.

Vsi so izrazili, da so pripravljeni sodelovati, tudi sodružice. Določili smo si delo po okrajih. Naslednji dan še nismo začeli, ker se je vršil piknik Slovenskega doma. Na tej zabavi nam je minil čas največ v pomenkih.

Dne 17. junija je bila pozornost ljudstva obrnjena na pri- hod varuha prosperitet, pred- sednika Hooverja, ki je bil po- vabljena, da govori pri prenovljeni grobnici predsednika A- braham Lincoln. Razen nje- ga je prišlo v Springfield stotine republikanskih političarjev, največ iz Illinoisa toda mnogo tudi iz drugih držav. Postaja je bila vsa zastražena z milico ter z uniformirano in tajno policijo. Množica je bila mnogo manjša kot so jo Hooverjevi političarji pričakovali. Predsednika je sprejela zelo hladno. Pač — depresija!

Zal, da Proletarec v tem de- lu države ni razširjen kakor bi bilo potrebno. Inteligentnemu razglabljanju med delavci te- jem skrjuje, ker niso v ničem orientirani. Razni unijski boji, izdajstva, politična in unijska meščarenja, pretepi na sejeh unijskih lokalov, propa- ganda kom. agitatorjev itd.— vse to je spravilo ljudi zelo iz ravnotežja.

S sodrugi in somišljeniki bo- mo skušali storiti za JSZ. in Proletarca kolikor največ mo- goče. Brez uspehov naši na- pori ne bodo, to vem.

Anton Vičič.

Prihodnja seja kluba bo v senci košatih dreves

Forest City, Pa. — V polet- nem času zanimanje za seje ponehudo. Narava je tako vabljiva, da se marsikateri sodrug ali sodružica težko odloči žrt- votovati par ur za sejo. Vsak si želi v naravo in skuša dobiti od nedeljskega časa čimveč užitka. Na prošli klubovi seji smo to upoštevali in določili, da se prihodnja klubova seja vrši v senci košatih dreves pri potoku blizu Pleasant Mount. To bo v nedeljo 12. julija ob 1. pop. Po seji bo prosta zaba- va. Sodrug Cebular nam bo dal na razpolago truk za do- važanje posetnikov. Klub št. 10 vabi vse somišljenike, da nas posjetijo. Zabave bo dosti za vse. Vstopnine ne bo. So- družice preskrbe prigrizek, so- drugi pa imajo nalogu prepre- čiti žeko. V slučaju slabega vremena se izlet preloži.

Anton Zaitz.

naši ljudje tod vsi naprednega mišljenja; priporočam jim, da tudi vsi postanejo člani klubu JSZ. Na ta način bi s pomočjo skupne organizacije izvršili ve- liko več koristnega dela.

Razmere so slabe. Eni ho- dijo na delo po 15 milj daleč enkrat ali dvakrat na teden. Nekaj je brezposelnih. V na- selbini sami pa že štiri leta sploh ni nikakega dela.

Sodrugoma Tušku in Bergantu hvala za gostoljubnost kakor tudi vsem drugim za pri- jaznost in zabavo.

Naslednji dan smo se od- pejli na Piney Fork; premogar- ji tu so bili prvi v vzhodnem Ohiu, ki so se odzvali klicu na stavko.

Ustavili smo se pri s. Zaver- šniku, kjer so nas okrepčali, da smo mogli zopet nadaljevati pot.

Pravili so nam, da je kompa- nija uvelia tak priganjski si- stem, da ga rudarji pri najbo- ljši potrebljivosti niso mogli več prenašati. Stavka je raz- sijena že po vsem tem delu države Ohio, dalje v W. Virgi- niji in Pensylvaniji. Oblasti so vse na strani kompanij. Le- kak posamezen uradnik želi rudarjem uspeh. Šerif, ki ima oblast v Belmont County, je oborožil svoje ljudi kakor da je ves okraj v nevarnosti pred šaloigre "Trije ptički" je pri- vabil smeh občinstva. Govor- nika sta bila Anton Zornik v vsled velike revščine. Majne so povsod prestale z obratom. Pre- mogarji delajo največ pozimi, le sem patjam imo še kdo prili- ka, da dela tudi zdaj kak dan do dva v tednu. Prvi dan smo mobilni tri naročnike in jaz tudi u- zel.

Udeležba bi bila nedvomno večja, če ne bi bilo Hooverjeve prospere. V danih razme- rh se je storilo kolikor mogo- ce. Govornika so dobro orisali današnji položaj in pokazali pot, po kateri lahko ameriško delavstvo spremeni sedanje raz- mere. Govornik je veteran v de- lavskih bojih, istotak Terčelj, mladi Kutch pa je borec, ki stopa na mesto starih. Škoda, ker ni prišlo več mladine, da bi ga čula.

Izrekamo zahvalo občinstvu za posebno Sygančanom, režiserju igre R. Gorjupu, sa- mostojnemu društvu, ki je dalo davorino in druge prostore brezplačno, ter vsem, ki so so- delovali. Drugi dan smo obiskali sedem hiš in dobili šest naročnikov. Torej veliko bolje. Prerokova- nje, da bom dobil kvečjemu štiri, se je razblinilo. Sodruži so bili veseli.

Novice o stavki, ko to pišem so v listih zelo konfuzne. La- žijo vsevprek.

Dne 17. junija sem čital, da se je neki operator v W. Va. izrazil, da so premogarji v tem boju v pravem in da se bi mo- rali vsi organizirati, ker bi to stabiliziralo njihov življenski standard in ob enem bi bilo tu- di v korist premogokopne indus- trije. Ce ni ta operator iz- mišljen, tedaj je bila verna med njimi, kajti storili so za- u- ničenje unije vse kar so zmogli.

V stavko sta zapleteni UMW in NMU. Slednja je stavko pri- čela in jo tudi vodi. Aretacija je bilo že mnogo in se nadaljujejo. Ako bo fronta rudarjev neomajana, bodo dosegli zmago, ki bo pomagala v od- poru proti izkoriscenvalcem tu- di ostalem delavstvu.

Joseph Snay.

Pennsylvanska konferenca JSZ

Moon Run, Pa. — Priredba Konference JSZ 24. maja je povoljno uspela. Vprizoritev šaloigre "Trije ptički" je pri- vabil smeh občinstva. Govor- nika sta bila Anton Zornik v slovenskem in John Kutch v angleškem jeziku. Predsedoval je John Terčelj.

Udeležba bi bila nedvomno večja, če ne bi bilo Hooverjeve prospere. V danih razme- rh se je storilo kolikor mogo- ce. Govornika so dobro orisali današnji položaj in pokazali pot, po kateri lahko ameriško delavstvo spremeni sedanje raz- mere. Govornik je veteran v de- lavskih bojih, istotak Terčelj, mladi Kutch pa je borec, ki stopa na mesto starih. Škoda, ker ni prišlo več mladine, da bi ga čula.

Izrekamo zahvalo občinstvu za posebno Sygančanom, režiserju igre R. Gorjupu, sa- mostojnemu društvu, ki je dalo davorino in druge prostore brezplačno, ter vsem, ki so so- delovali.

V nedeljo 28. junija bo kon- ferenca klubov in društev Pro- svetne matice JSZ v Imperia- lu. Prične se ob 10. dop. v Slov. domu. Udeležite se je v čimvečem številu. Casi so resni. Premogarje tepe kriza še posebno hudo, tako, da je mera prikipe do vrha. Veliko pro- blémov je pred nami, o katerih moramo razpravljati.

Jacob Ambrozich, tajnik Konference.

Snojev dopis o razmerah stavki in drugem

Bridgeport, O. — Dne 13. 14. junija sem obiskal z dru- žino sodruge in prijatelje na Power Pointu. Naša prva postaja je bila pri s. Matt Tušku. Potem smo šli k s. Jakob Bergantu, ki ima lepo urejeno far- mo. Peča se predvsem s kurje- rej. Nabrali so ravno jago- dne, katerih je letos v izobilju. Drugi dan smo šli na piknik društev SNPJ. in SSPZ., prire- jen v svrhu agitacije med mla- dinom. Vse je bilo brezplačno, da jo tako zainteresirajo v na- ši podpora društva.

Obiskal sem tudi starega moonrunčana farmarja Frank Dolinarja, ki je tudi ponovil Proletarca za celo leto, ako ravnoga ga tarejo razmere. On in njegova soproga ga pridno citata.

Nazaj grede smo se ustavili pri s. Steve Chuku. Oba sta člana tamkajšnjega kluba JSZ. Rad bi bil obiskal še druge zna- ne mi rojake, pa je začelo lititi in je bilo treba na pot. Na teh posetih sem se prepričal, da

Nihče se ne pohvali

Bon Air, Pa. — Od dne do dne berem dopise, a nihče se v njih ne pohvali z delom. Tudi jaz se ne bom. V rovih dela- mo večinoma le dan do dva v tednu, a še takrat je zasluzek ničesar, če sploh kaj zasluzi. Kapitalisti zdaj delajo z ljudmi kakor so včasi grofje podložni. Toliko, da nas še z bičem ne tolčojo; pa na drug način udarajo toliko bolj po nas.

Ako tudi boss reče, to in to na- pravi, ga vpraša, če bo kaj plačal, pa ti jezno odvrne, da mrtov delo je mrto delo (dead work is dead). torej čemu naj- ti plača zanj? Naredi zastonj, ako nočeš, pa pojdi! In človek dela zastonj, da izvrši "dead work" in kadar ima priliko, naloži kako karo premoga. Ni čudno, da je toliko ljudi bolnih. Saj si moraš bolezni napot, če ne vsled napornega dela in nezadostnega zasluzka, pa vsled premišljavanja o kri- vicah, ki se ti gode.

Delavec, zdaj vidite, kaj morete pričakovati od republikan- cev in demokratov. Kdo se sploh briga za nas! Veliko škodo delamo sami sebi, ker ne pošljemo v zbornice in na vladu socialiste, ki imajo program za ljudstvo, ne pa kakor republi- kanci in demokratje, ki ga imajo za kapitalizem. Dokler naša stranka ne pride na po- vršje, bomo v suženjstvu. Če se nočemo osvoboditi, bodo delali z nami čezdaj grše.

Ko bi naša stranka vsa toli- ko napredovala kot tukajšnja slovenska fara! Zdaj grade novo cerkev s starimi "havzovi". Farani se lahko tolažijo, da do- be še nekaj frančiškanov iz Spanije, kjer jim grozi izgon. Bodo pa tu toliko lepše sprejeti. Tudi v Mehiki jih imajo preveč, in iz Lemonta bi jih radiše par-postali. Nekaj fa- ranov je res navdušen. Eni si hočoje zaslužiti lepše življe- nje po smrti s kopanjem teme- lja za cerkev. Težko delo, ki ga izvršujejo zastonj. Bo že Bog plačal, pravijo. Kamu nam bodo začeli to pripovedo- vati tudi bossi, jedli in pili pa bomo zrak.

Dne 7. junija so imeli farni piknik. Ne vem, če so dobro napravili. Dež je menda zelo blagoslovil, nazadnje so pa še kuhanja nataplji.

Naš lovski klub priredi pik- nik 4. julija. Vabljeni ste nanj od blizu in daleč. Boste tudi lahko streljali. Postrežba pr- vorstna. — Joseph Widmar.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zvezde

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2884.

546

Kritje deficitu s posojili

Občine, kraji in zvezna vlada krijejo svoje primankljaje deloma z novimi davki in deloma s posojili. V teh časih se jima zdi že najlažji izhod najemanje posoil.

Zvezna vlada bo imela letos blizu milijardo dolarjev primankljaja radi znižanih dohodkov. Za prvo silo je najela nedavno \$800,000,000 posojila, katerega obrestuje po 3 1/8 odstotkov. Vzlič nizki obrestni meri pa so banke zvezni vladi ponudile kar šest milijard dolarjev posoil.

To znači, da žele banke investirati "varno", kajti posojila zvezni vladi so smatrana za najsigurnejše vložbe in banke jih v teh časih rabijo. Ob enem pa pokazuje ta odvišna subskripcija, da imajo banke milijarde dolarjev v blagajnah, katere jim ne donašajo ničesar. Iščejo zanje varnega trga za vložbe, zato jim je posojilo, ki ga je razpisala federalna vlada, prislo kakor resilna bilka.

Recimo, da bi se Zed. države v teku par prihodnjih dni znašle v vojni. Treba bi bilo v teku nekaj mesecev najeti milijarde posoilja in dobiti bi ga, toda ne po tako nizkih obrestih. Posojila bi bila v tem slučaju porabljena v rušilne namene, kakršna obubožava dežele.

Ali ne bi bilo bolj pametno, da bi vlada vseh šest ponujanih milijard posoilja ter podvzela velika konstruktivna dela, katera bi pomenila povečanje narodnega bogastva za dvajset milijard in več? In ob enem bi se zaposililo milijone delavcev, ki zdaj zmanj iščejo zaslужka. Denar ne bi bil vržen proč, kakor je vržen v vojni. Ampak kapitalistični sistem se ne ukvarja s takimi humanitarnimi podvetzji. On je od sile podjeten in histerično energičen le v vojnah. V miru ne zna ničesar planirati. Dokaz je njegova brezmočnost v sedanji krizi.

Polomijada v Chicagu

Chicago in okraj Cook sta v velikih finančnih zagatah. Ne mesto, niti okraj, ne zmaguje ved svojih obligacij. Cook County, ki je drugi najbogatejši okraj v Ameriki, nima niti toliko denarja, da bi mogel zmagovali obresti na bonde, ali da bi izplačal dozorele bonde. Priskočili so začasno na pomoč bankirji z novimi posojili, kar znači za okraj še večje obresti in še težjo krizo.

Kako je mogoče, da sta prišla mesto in okraj v take zagate? Cook County je že dolgo pod vodstvom demokratov. Mesto je imelo do prošlega aprila Thompsonove republike na krmilu. Zdaj gospodarijo demokratje nad obojim. Gospodarili so eni kot drugi slab v okraju in slabo v mestu. Graftanje na debelo, razdajanje služb političkemu, katerih edino delo je bilo jemati čeke, graftarsko oddajanje javnih del itd., je prineslo položaj, ki je streznil okrajne komisarie in mestno administracijo. Toda napake dolgih let se ne more popraviti na mah. Milijonov, ki so bili izdani graftarjem, ni mogoče priklicati nazaj v mestno in okrajno blagajno.

In rešitev? Davčne reforme predlagajo, z drugimi besedami, večje davke, kot običajno. Pravih ekonomskih in političnih reform se branijo, ker so republikanski in demokrati politički od spodaj navzgor in obratno v politiki zato, da najprvo sebi pomagajo, in pa svojim, ne pa, da bi služili ljudstvu.

Kapitalistični evangelij

"V tej deželi ima vsakdo enake priložnosti. Kdor je priden, pride naprej. Mnogo jih je, ki niso imeli ničesar, pa so danes multimilijonarji. Njihova podjetnost in vztrajnost jih je gnala kvišku."

To so predmeti pridig najetih oboževalcev sedanega nereda.

Res je, tudi kapitalist je lahko priden in vztrajen. Mnogim gre to priznanje. Res pa je tudi, da je milijone delavcev pridnih in vztrajnih, pa so proletari vse svoje življenje. To je zato, ker kapitalisti bogate z izkoriscenjem delavcev in farmarjev, vselej česar je jasno, da nimajo vsi ljudje enakih priložnosti.

LADJE NA REKI OHIO TEKMUJEJO V VOŽNIJ

Na velikih jezerih in rekah imajo vsako leto tekme potniški parniki, ki skušajo doseči prvenstvo v hitri vožnji. Na tej sliki sta tekmujoči ladji, ki ploveta po reki Ohio.

ANNA P. KRASNA:

Zenstvo in vojna

Pogosto mi pride v roke kak pacifistični članek, spisan z naravnost fanatično željo preprečiti vojno, oziroma vse vojne za vselej. Brez razlike ali je ta članek spisa ženska ali moški, vtiha navadno ne napravi mnogo, kajti vidi se takoj na prvi pogled, da dotočniki ali dotočnica vojne in njene prave groze ter njenih končnih posledic niti zdaleč ne pozna.

Od vseh pridig in propagand za trajen mir se mi zdi najpametnejša ona, ki propagira naj se pacifistično organizirajo ženske vseh slojev. To agitacijo vodi v širjo ženske, katero so dovršile vse predpisane višje šole, da morejo pripadati organizaciji takozvanih "University Women". Ta organizacija, četudi v bistvu skrajno meščanska in patriotska (saj so njene glavne predstavnice obenem zagovorce sedanjega reda in sistema), si prizadeva utrditi mednarodne vezi, katere bi po njenem mnenju dovedle v trajni mir in s tem dosegli svoj končni cilj in uspeh. Inteligentno razumevanje med vsemi narodi, ojačano z močnim vplivom izobraženega ženstva, mora, po naziranju te organizacije, dosegči velikanski uspehe na poti v trajen svetovni mir. One sicer ne verjamejo, da bodo ravno ženske preobrazile svet v tem ali kakem drugem oziru, imajo pa trdno vero, da ženstvo prav lahko storiti tako se zato dovolj energično zavzame!

Saj nismo tako daleč naranzen. Je pa klub sorodnosti naših idej glede dosege trajnega miru med nami dokaj zavojno prepred, katerega bo treba neizogibno premostiti, preden bo mogoče res izvesti plenitne ideje teh visoko izobraženih žensk.

Prva stopinja bo moral biti zbljanje izobraženih in neizobraženih žensk, ker v vojni morajo sinovi obojih, poslednjih v večini. Akademično naziranje o miru, vojni ali kakršnemkoli drugem svetovnem problemu ni lahko razumljivo preprosti, le za silo izobraženi ženski. Pričeti bo treba s prvim klinom navzgor. Visoko naobraženo ženstvo bo moralno pričeti učiti ono, ki je manj naobraženo ali celo močno zaočalo v miselnosti. Brez tega zbljanja ni mogoče nobeno uresničenje lepih idej o razotrožitvi in nekaljenem miru. Tisti, ki so vneti militaristi in se stalno pripravljajo na novo vojno, se popolnoma nič ne oziroma na inteligentne kroge pacifistov in na njihovo propagiranje miru; zaslonka militaristične propagande so nevedne množice!

Druga potrebna toda težava stopinja miru nasproti bo razpustitev vseh nepotrebnih patriotskih društev in organizacij, ker te širijo šovinizem, ki povzroča, da so vojne moči. Akademično naobražene ženske, pa če tudi članice "Hčera ameriške revolucije", bodo morale napovedati inteli-

gentno vojno pretiranemu patriotizmu po vsem svetu, ne samo v eni deželi.

Tretja stopinja bo pravo razumevanje vseh problemov, ki ogrožajo svetovni mir in trenutno razmišljanje o izboljšanju distribucije svetovne produkcije vsakdanjih potrebsčin!

To pa že diši po socializmu, večina pacifistično navdahnjenih dam pa prezira socializem in radikalizem sploh. S svojimi pacifističnimi idejami nam vseeno da upanje, da bo v bližnjih bodočnosti nastopilo ženstvo vseh dežel proti vojni, ker se bo ta misel širila iz krogov ženstva, ki sičer zagovarja, vsaj zdaj še, sistem, ki povzroča vojne, in kljub temu toliko humanitarno, da osoja vojne in jih skuša preprečiti.

Mnenje mnogih je, da bo takoj imenovan meščansko ženstvo storilo največ za doseganje stalnega svetovnega miru. Spet drugi so glede tega zelo pesimistični. Nekateri, in posebno večjašči ter povljeniki, absolutno zametavajo vseko misel o možnosti uresničenja pacifističnih ženskih idej.

Tajnik ameriške mornarice je dejal, da ženske v Združenih državah potrošijo samo za razno kosmetično lepotičje več vsakega leta, kakor potroši vrnerni za vso svojo mornarico. S tem se je hotel malo porogati ženskemu pacifističnemu naziranju, toda imel je smolu. Neka prebrisanja ženska mu je brž poslala odgovor na bodečo zbadljivko; pove-

dala mu je, da ženske s tem potrošenim denarjem mnogo več dosežejo, kot mornarica s svojimi bojnimi ladjami — so vsaj lepe in pa možičke dobijo, za vojno potrošen denar pa je vržen popolnoma proč! Kako se je gospod tajnik po tem žgočem odgovoru počutil, beležka ni povedala, kakor tudi ne, če je skušal še zbadati ženske zaradi lepotične in pacifističnih naziranj.

Ker sem sama uverjena, da bodo morale ženske in edino ženske prve nastopiti proti vojnemu klanju, ter da ga bodo one tudi docela preprečile, menaravno zelo zanima vsak razvoj tega gibanja med ženstvom, pa bilo to ženstvo iz nazadnjih ali naprednih vrst; iz aristokratskih ali najnižjih slojev. Kjerkoli se vzbuja je to znamenje, da se, čeprav počasi, vendar bližamo civilizaciji, ki ne bo barbarska.

Sama sem se prepričala, da vojna ženstvo silno ponižuje, onečašuje in ugonablja na zelo nizek in podel način. Prav iz tega se mora izčimiti v ženstvu sovraštvo do vojne in do militarizma. Seveda pa je potrebno da ženstvo dela proti vojni skupno in vztrajno ter se skuša poglobiti v dnevne svetovne probleme z vso svojo možnostjo. V drugih besedah povedano, mora se izobraziti politično, gospodarsko in strokovno. Ako hoče ženstvo tekmosti v moškim svetom v svetovnih zadevah, mora pač temeljiti

samo vase in zaverovan v svoje ideje, ter sodi svet po tem kar se je naučilo o njem v šoli.

Ce pride tudi to ženstvo v dotiko z realnim življenjem, ostane kljub temu pri svojem naziranju, da na svetu so bili in bodo vedno revni in premožni ljudje, torej ni vredno, da bi se s tem vprašanjem nadalje ukvarjali. Glavno je, če se more sirotam pomoči, da bodo umirali doma namesto na bojiščih! Jeli prijetne umirati od lakote v svetu miru, je vprašanje, kateremu se seveda ognejo kolikor največ mogoče.

Ostali smo torej vzlici vsem plemenitim idejam tam kjer smo bili doslej: vojni bi ne smemo biti, lahko pa ostane vsestransko izkoriscenje, tudi izkoriscenje ženstva, ki bi naj pripomoglo k preobrazbi sveta. Kakšni? Človek bi moral imenovati vso to pestro konfuzijo idej in dobrih namenov z nepravimi smernicami in načeli za "komedio zmešnavj".

Edina resna in pametna ideja, ki nam še ostane, je neumorno delovanje za združenje svetovnega ženstva v eni misli: uničiti militarizem, dvigniti znanje žene iz nižjih slojev in tako usposobiti človeštvo za kolektivno in res civilizirano življenje. Ne smemo čakati, da nam vse to podajo akademiki, ki so tudi ženski vcepili predstode proti resničnemu in edino pravemu nauku o dosegaju svetovnega miru, pač pa moramo delati vztrajno, da se nam bodo pridružile sčasoma tudi one ženske, ki danes radi včlepjenih jim predstakov še ne morejo z nimi skupno misliti. V doglednem času bodo spoznale, da k pravemu miru vodi samo ena pot: pot skupnih stremljenj za skupno blagostanje.

Minneapolis ima delavsko administracijo

Dne 8. maja je bil v Minneapolis izvoljen za župana William A. Anderson, vodilni politik minnesotske farmske-delavsko stranke in dolgoletni socialist. Prvi delavski župan v Minnesapolisu je bil Thomas Van Lear, izvoljen leta 1916 na socialistični listi. Poražen je bil dve leti pozneje. Anderson je drugi, ki je izvoljen v ta urad v Minnesapolisu na delavskem številu. Razen njega so bili izvoljeni v mestni svet širje laboristi, vsi znani kot socialistični agitatorji.

Thomas nominiran

Socialisti v New Yorku so na velikem zborovanju nominirali Normana Thomasa za predsedniškega kandidata za okraj Manhattan. Volitve se vrše v jeseni. Stranka bo v agitaciji za Thomasa in socialistični program napela vse svoje sile.

LINDBERG POLETI V AZIJO

Chas. Lindberg, ki je prvi preletel Atlantik iz New Yorka v Pariz, se pripravlja z ženo na polet v orient. Njegovo letalo, narejeno posebno za pot, je opremljeno z najnovejšimi pripomočki. Oče njegove žene je multimilijonar senator Morrow. Lindberg bo na tem poletu polagal veliko važnost na varnost. Na prvem poletu preko morja se je zanašal v glavnem na svojo spretnost in držnost. Pacifik bo prelepel daleč na sever v Alasko in Sibiriji ter medpotoma ustavil na obrežjih v otočih. Cilj poleta je Kitajska. Zelo uspešen polet preko Pacifika v Ameriko sta napravila dva letalca iz Sov. Rusije.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Kar mu je dal Hegel v mistični obliki, je dobro pri Ricardu in v antikapitalistični soli gospodarsko vsebino. Kot neka praktična demonstracija pravilnosti dialektike so delovali Ricardovi spisi iz drugega desetletja 19. stoletja, spisi, ki formulirajo v obliki gospodarske znanstvene stavbe nasprotja in boje med industrijo in zemljiskim plemstvom.

Pri Ricardu smo videli sistem gospodarskih nasprotij med dobičkom, mezdo in rento, ali med buržauzijo, proletarijatom in plemstvom,

pri čemer je nasprotje med buržauzijo in

proletarijatom še nerazvidno.

Leto izida Ricardovih "Principles" (1817) je leto nastanka angleškega socijalizma. Tri leta kasneje so se že pojavile prve kritike Ricardove politične ekonomije. Argumentirale so: Po Ricardu je delo vir vrednosti in vendar smatra kapital za ustvarjajoč faktor družbe in delavski razred pa le za privesek kapitala. Moralo bi biti obratno, kajti delavec ustvarja vrednosti, prav tako večprodukte, ki si jih prilaže kapital. Leta 1817. se je Robert Owen javno priznal za pristaša socijalizma; štiri leta kasneje priobčil nek anonsim svoje pismo lordu Johnu Russellu; Piercy Ravenstone svojo kritiko kapitalizma; 1825. John Gray svoje predavanja, Hodgskin svoj pamflet o neproduktivnosti kapitala, kjer ugotavlja besneči razredni boj.

Da so ti spisi močno vplivali na Marx, vidimo iz 2. in 3. zvezka njegovih "Teorij o večvrednosti". In na njem se je navezel. Sopopolni je to, kar je Ricardo pokazal in kar so iz Ricarda izvajali antikapitalistični kritiki. Kaj je Marx njihove zaključke dalje razvijal in izdelal, smo videli zgoraj (Večvrednost kot družabna gonična sila, III. 7), kjer se izkaže kapital kot večvrednostna množina, odtegne na delavcem.

Zaključki angleške antikapitalistične šole iz Ricarda so pomenili politično — prvo prebujenje angleških delavcev k razredni zavesti, k boju proti kapitalu. Kakor je bila pri Ricardu vrednostna in rentna teorija bojni klic kapitala proti plemstvu — bojni klic, ki je ustvaril gibanje svobodne trgovine in ki je zlomil gospodarsko moč veleposestnikov, tako je postala vrednostna in večvrednostna teorija bojni klic proletarijata proti buržauziji, takoreč proklamacija neodvisnosti delavskoga razreda. Angleški proletarijat ni imel teoretična, ki bi mogel dosledno izvesti to nalogu. Sele Marx si je stavil to nalogu in jo rešil, kolikor more rešiti teoretične naloge znanost, ki služi razrednemu in časovnemu gibanju

Zveza pod. in kul. druš. za
Johnstown in okolico

Seznam društev pripadajočih k
Zvezzi.

Druš. št. 36 JSKJ, zastopnik
Mike Rovanšek.

Druš. št. 44 SNPJ, zastopnik
Frank Podboy.

Druš. št. 82 SNPJ, zastopnik

ka J. Langerhole in F. Pavlovič.

Druš. št. 168 SNPJ, zastopnik
Fr. Dremelj.

Druš. št. 600 SNPJ, zastopnik
Mary Zabrič.

Druš. št. 684 SNPJ, zastopnik
Anna Krasna.

Druš. št. 712 SNPJ, zastopnik
Anton Turk.

Druš. št. 59 SSPZ, zastopnik
John Brezovec.

Klub št. 5 JSZ, zastopnik
Adolf Krasna.

Pevsko in izobraževalno društvo Bled, zastopnik August Samec.

Seznam prijavljenih priredb:

28. junija, nedelja. — Druš. št. 168 SNPJ, piknik na Woodville Heights.

4. julija. — Druš. št. 36 J. S. K. J., piknik in veselica na Woodville Heights in v dvorani.

19. julija. — Druš. št. 600 SNPJ, piknik (samo za članice in njih družine ter ožje prijatelje) na Gričarjevi farmi.

26. julija. — Koncert in piknik Slov. pev. in izob. društva Bled na Faiths Grove, Morrellville.

2. avgusta. — Druš. št. 82 SNPJ, piknik na Moxhamu.

9. avgusta. — Flood City št. 712 SNPJ, piknik na Moxhamu.

16. avgusta. — Friendly City št. 684 SNPJ, piknik na Faiths Grove, Morrellville.

13. septembra. — Rezervirano za piknik skupnih društev pripadajočih k tej zvezi na Hrvatski Farmi, Coopersdale.

14. novembra, soboto. — Druš. št. 600 SNPJ. 5-letnica društvenega obstanka v S. Del. Domu, Moxham.

5. decembra, soboto. — Druš.

št. 82 SNPJ, veselica v Slov. Lovrenca. Bil je večletni načrnik Proletarca in naprednega mišljenja. Po naravi je bil tako miren in molčeč. Društvene seje je redno posečal. Pri glasovanju za napredne predloga je bila Johnova roka vedno med prvimi.

Pokojni Vosel je bil rojen 1. 881 v vasi Vodice v kamniškem okraju. V Ameriko je prišel 1. 1903. Živel je tri leta čas. Zapisujo soprogo in sina. Ako ima kaj živečih sorodnikov v starem kraju, mi ni znano. Pogreb se je vršil 15. junija.

S pokojnim smo spet izgubili dobrega društvenika ter so-mišlenika. Človek skoro ne more verjeti pogostim nesrečam, katere se dogajajo tukaj. Nenadna smrt rojaka te skoro vrže z ravnovesja.

Vrsti starejših priseljencev se vidoma manjša. Če te ne ubije v majni, te ugonobi rudarska sušica. Starci so med Slovenci silno redki. Kljub temu krivimo hrble in padamo pod udarci, namesto da se bi aktivno zanimali za odpravo bednih razmer.

V slučajih nesreč kakor je ta prideo delodajalec običajno pokropiti svojo žrtev. Radi lepšega dajo vdovi dobro besedo, kakor da jim je res hudo za izgubo življenja njihovega delavca, ki leži v rakvi. A naslednji dan vidiš, da tirajo svoje priganjstvo naprej kakor doslej. Zahtevajo, da naložijo toliko in toliko vožičkov, pa se pod takim pritiskom brigaj za varnost, če hočeš kaj narediti in zanesljivi.

John, blag Ti spomin. Družini moje iskreno sožalje. Anton Zaitz.

Komunisti združujejo

Komunisti v Zed. državah so po naloku svojega vodstva spet začeli s kampanjo za "enotno fronto", toda pod drugimi označbami, ker je prejšnja diskreditirana. Glavni stan jima nalaga, da naj predvsem v socialistično postojankah in med socialistično mladino pod gesmom "enotne akcije" agitirajo proti socialističnim voditeljem in jih prikujujo kot sovražnike enotnosti in delavskega gaza. "Na ta način boste med njimi razrahali zaupanje v njihovo stranko ter jih polagoma priveli h komunistom," se glasi navodilo.

Katoliška semeniča v Z.D.

V Zed. državah je 145 katoliških semenič, v katerih se je prošlo leto učilo za duhovniško službo 17,616 dijakov.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrže vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2:30 pop. seje ženskega odseka pa vsak prvi torek v mesecu ob 7:30 zvečer, mladiškega odseka pa vsak drugi in četrtek petek v mesecu ob 8. zvečer v klubovih prostorih v S. N. D. Sedruji in sodržljivi, agitirajo in pridobivajo novih članov in članic klubu ter novih naročnikov, našemu glasilu Proletarju. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in Proletarja.)

FINA KUHINJA IN POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 2012

A. H. Skubic, pred. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletar".

Pravi prijatelj

V SLABIH ČASIH JE HRA.
NILNA VLOGA V SIGURNI
BANKI.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS.

Neprestani obrat nadulične železnice

CELO NOĆ CEL DAN

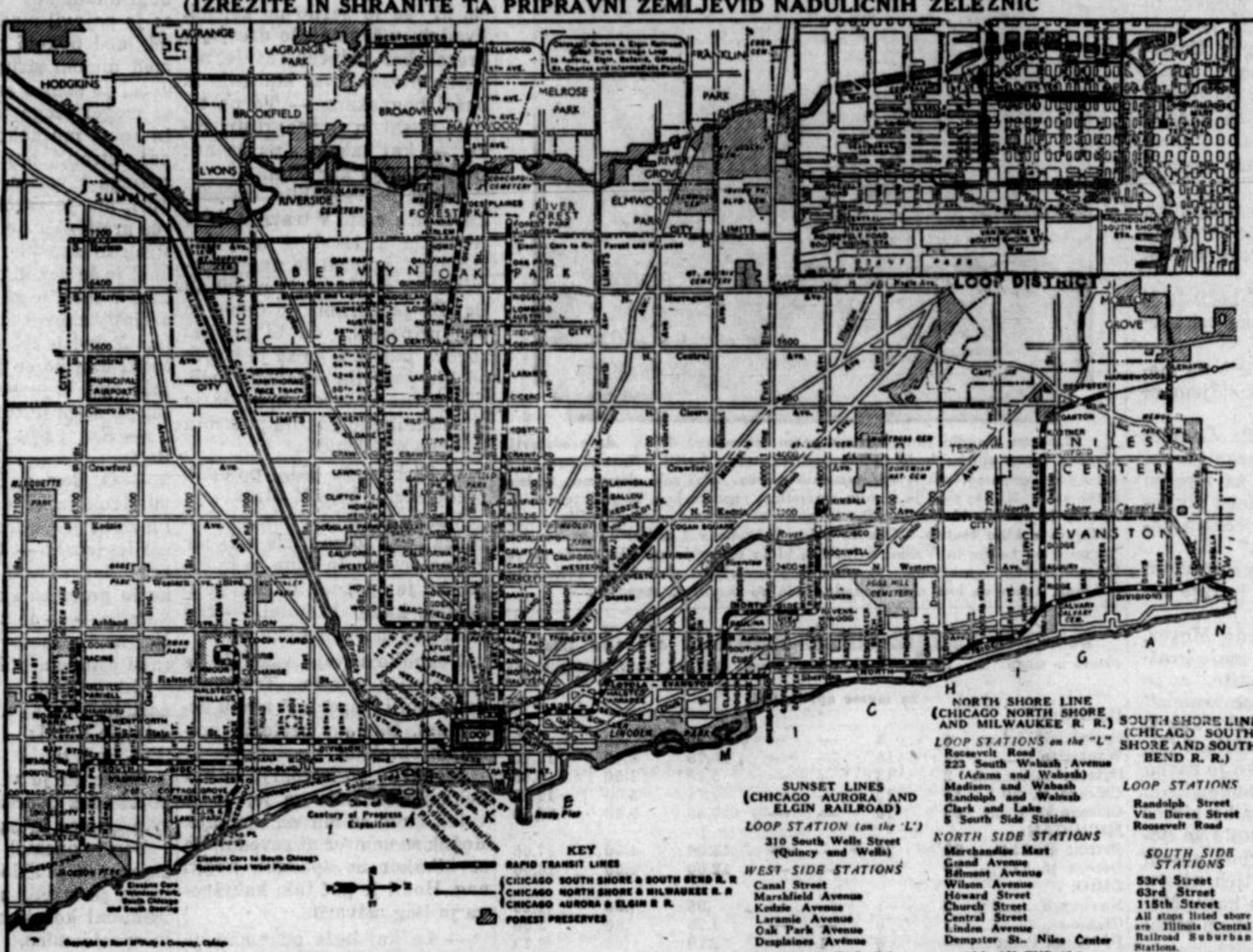
1

CENEJŠA — HITREJŠA IN UDOBNEJŠA VOŽNJA KOT Z AVTOMOBILOM
nobenih prometnih ovir — nobenih skrb za parkanje

NARAVNOST DO GLEDALIŠČ — PARKOV — TRGOVSKEGA SREDIŠČA IN ATLET-SKEGA STADIONA
ob vsakem času — ob vsakem vremenu

5511 VLAKOV VSAKIH 24 UR

PRIHRANITE SI VEČ Z UPORABO NADULIČNE

Nekateri kraji, ki jih lahko dosežete z uporabo 237. postaj naduličnih železnic.

Stadiums and	Public Parks	Stations	Interest Spots	Educational
Amusement Places	Golf—Picnic Grounds	Electric, Steam, Bus	Civic Opera (L) Madison & Wells Sts.	U. of Chicago (JP) University Av. Northwestern U. (E) Foster St. Evanston.
Solidier Field (SS) Roosevelt Rd., Dyche Stadium (E) Central St., Evanston.	Conservatories	North Shore Line	Stock Yards (SY) 6 Yards Stations.	McKinlock Campus—Northwestern U. (NS) Chicago Ave. Direct Surface Line Connection.
Patten Gymnasium (E) Noyes St., Evanston.	South Shore Line	SOUTH SIDE STATIONS	International Amphitheatre (SY) Halsted St.	Loyola (E) Loyola Sta.
Stagg Field (JP) University Ave. Bartlett Gymnasium (JP) University Ave.	Chicago Aurora & Elgin	W. SIDE STATIONS	Defaul (NS) Fullerton Ave.	DePaul (NS) Fullerton Ave.
Loyola (E) Loyola Sta.	Lincoln (NS-LO) Center St. Direct Surface Line Connection.	North Side Stations	Mundelein College (E) Loyola Sta.	Cook County Normal (NP) 69th St. Armour Inst. (SS-LO) 33rd St.
Wrigley Field, Cubs (HOW) or (WIL) Addison St.	South Shore Line—convenient Chicago stations are listed on the map above.	W. SIDE STATIONS	Lewis Inst. (LK) Damen Ave. (LS) or (HP) Madison St.	Lewis Inst. (LK) Damen Ave. (LS) or (HP) Madison St.
White Sox Park (SS) 35th St. Chicago Stadium (LS) or (HP) Madison St.	Chicago Aurora & Elgin	ALL ON THE "L"	Illinois Central Mart (GP) Ogden Ave.	Illinois Central Mart (GP) Ogden Ave.
Coliseum (SS) Roosevelt Rd. Hawthorne Track (DP) 52nd Ave. Direct Surface Line Connection.	Lincoln (NS-LO) Center St. Direct Surface Line Connection.	ALL ON THE "L"	Rush Medical (GP) Ogden Ave.	Rush Medical (GP) Ogden Ave.
Broadway Armory (HOW) Thordale Ave.	Grand Central (L) Quincy and Wells Sts.	ALL ON THE "L"	Board of Education—Educational Department, 460 S. State (L) State-Van Buren.	Board of Education—Educational Department, 460 S. State (L) State-Van Buren.
Playdium (MET) Marshfield Ave. Mills Stadium (LK) Cicero Ave.	Union Buss Depot (SS) Roosevelt Rd.	ALL ON THE "L"	Administration Office, 188 W. Randolph (L) Randolph & Wells.	Administration Office, 188 W. Randolph (L) Randolph & Wells.
Navy Pier (NS) Grand Ave. Direct Surface Line Connection.	Shore Line Motor Coach (JP) 63rd and South Pk.	ALL ON THE "L"	Nearly every high school in Chicago and suburbs is served by the Rapid Transit Lines.	Nearly every high school in Chicago and suburbs is served by the Rapid Transit Lines.
White City (JP) 63d & South Pk. Riverview Park (NS) Belmont Av. Direct Surface Line Connection.	Grant Park Attractions	ALL ON THE "L"	Hospitals	Hospital
Merry Gardens (NS) Belmont Av. Aragon (HOW) Lawrence Ave. Guyon's Paradise (LK) Crawford Ave.	Art Institute (L) Adams & Wabash. Buckingham Fountain (SS) Congress St. Field Museum Shedd Aquarium Adler Planetarium Soldier Field	ALL ON THE "L"	Practically every hospital of importance is conveniently located to the Rapid Transit Lines—the "L".	Practically every hospital of importance is conveniently located to the Rapid Transit Lines—the "L".
Trianon (JP) Cottage Grove Ave. (SS) South Side Div. (HP) Humboldt Park Div., (WIL) Wilson Ave. Div. (GP) Garfield Pk. Div. (SY) Stock Yards Div. (E) Metrop. Div. (ENG) Englewood Div. (SS-LO) South Side Local.	Montgomery Ward & Co. (NS) Chicago Ave. Sears Roebuck & Co. (GP) St. Louis Ave. Furniture Mart (NS) Grand Ave. Direct Surface Line Connection.	ALL ON THE "L"	The heart of Chicago—theatres, department stores, office buildings, financial institutions, restaurants, hotels, shops, observatories—served directly by 11 Loop stations.	The heart of Chicago—theatres, department stores, office buildings, financial institutions, restaurants, hotels, shops, observatories—served directly by 11 Loop stations.
DA SE PRIPELJETE KAMORKOLI	V CHICAGU OKOLICI	ALL ON THE "L"	Cemeteries	Cemetery
			Most cemeteries are reached conveniently by the "L" or through direct Surface Line Connections.	Metropolitan Cemetery (L) Clark & Lake or Randolph & Wells. Public Library (L) Ran. & Wabash.
				Metropolitan Cemetery (L) Clark & Lake or Randolph & Wells. Public Library (L) Ran. & Wabash.

V CHICAGU VPRAŠAJTE ZA NAVODILA "L" USLUŽBENCE

Park View Wet Wash Laundry Co.
FRANK GRILL, pred.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwyn in dovažajo čistega na dom.
TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO.
Telefoni: Canal 7172-7173
1727-1731 W. 21st St. Chicago, Ill.

Wm. B. PUTZ
Cicero's { LEADING LARGEST OLDEST } Florist
Cvetlice in venci za vse slučaje.
5134 W. 25TH ST., Cicero, Ill.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerne. Postrežba telefona.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS.

JOŽE KRAJNC:

Bog, človek in zajec

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponosa

iz Proletarca pridružuje avtor.

(Nadaljevanje.)

"E, kaj bi mi ne," se je skoro bahavo obrnil Claparede. "Samu pet nas je v tem mestu v takih uniformah višjih policijskih nadzornikov. Kajne," je obvivel končno z očmi na menihu, "vsekakor mnogo razlike v najinem kroju?"

Menih si je pogladil brado. "Da, da," je vzduhnil, "razlika v kroju, razlika v poslu. Vi lovite tatove, grešnike in slično druhal, da jih kaznujete, jaz pa jih lovim, zato, da jim odpustim v imenu božjem."

Policjski nadzornik Claparede je verno premeril pobožnega moža in si mislil, Dragi prijatelji, ko bi ti vedel, koliko bi bilo treba odpustiti meni, bi se prav gotovo v vsej počnosti razjokal!

Isti čas si je mislil menih. Ko bi ti vedel dragi prijatelj kdo sem jaz, bi prav gotovo ne gledal tako pohlevno mojo dolgo brado!

"Moram oditi," je rekel končno in se dvignil. Namestil si je čepico na glavi, da mu je stala po vseh predpisih in odhitel po kratken slovesu urnih korakov.

Gospa Charlotte je neslišno zaprla za tujcem vrata in gledala za njem skozi malo okroglo odprtino ob vhodu. Opazila je, kako so se pobožnemu možu šibile noge od stopnice do stopnice. "Čudak," je pristavila ko je stopila v sobo.

Claparede je skomignil z rameni in zgubanil čelo.

"Polomljena figura," je pristavil in izpraznil časo, ki mu jo je napolnila gospa Charlotte.

"Kaj naj storim," je pokazala nato pismo Zeleni Ribi, Nadzornik je mrko pozobal drobne vrstice in nato pogledal v vprašajoče oči pred seboj ter izbočil spodnjo ustno.

"Ako čutite, da ga ljubite, potem mu odpustite!"

"Da mu odpustum?"

"Nego? Prepričan sem, da on ni pri vsej stvari tako črn, kakor oči človeka na prvi mah mislil. Kriva je bila ona. Poznam take ženske; ovije se okoli svoje žrtve in ji ubrizgava strup toliko časa, da je omamljena."

"Mislite, da je tako?" je polagoma izustila ona besedo za besedo.

"Da, ne da bi samo mislil ali celo ugibal, jaz sem prepričan, da je tako. Imel sem ženo," je nadaljeval Claparede, "k meni je prišel prijatelj. Prvi dan mu je obračala hrbot prav po hribovsko, drugi dan mu je kazala lice, a so besede bile še vedno hladne in lakonske, ob tretjem, četrtem prihodu je bilo že vse lepo omehčano. Meseč danes nekaj več. Mesto njega sedi na istem stolu še dokaj mlad človek s črničimi brkami pod nosom in se smeje... Ob njem leži na tleh njegova brada, dočim je z nogo stal na halji. Madalena se zvija za zaveso in s strahom strmi v zrani obraz.

"E," je zategnila gospa Charlotte, "tudi v vaših vrstah ni vse zlato, kar se sveti."

"En primer prosim!" se je postavil Claparede bliže.

"Vaša sablja," je pokazala Charlotte "se sveti, a ni iz zlata."

"Sala," je pripomnil nadzornik, "jaz so vratim kače. Najljubše mi je, kadar morem spraviti na oni svet kako žensko. Tudi za malo nagrado jo rad krstim z bodalom, samo ako vem, da je grešila zoper zvestobo."

V tem je zapel v predobi zvonec. Na pragu je stal pismonoš in izročil gospoj pismo. Ko ga je čitala se je nasmehnila. Prijateljica mi piše, da se je sestala z mojim možem. Prosi me, naj mu odpustum."

"Gotovo, gotovo, odpustiti, da, da" je prijeval nadzornik.

"Dobro jaz mu odpuščam," je sklenila gospa Charlotte in se zopet nasmehnila. "Povedam nam bo, kako in kam mu je pobegnila tovarišica, haha..."

"Kako? On ne ve, da je bila Hedy kršena v srce?" se je začudil nadzornik.

"Ne, nič ne ve. On je prepričan, da mu je pobegnila z drugim. Tako je tudi menih pravil..."

"Jako dobro," je udaril z rokama Claparede, "ko me zagleda starega znanca, se objameva kakor nekoč na fronti, ko sva se resila iz ognja topov."

"Lepo," je pritrnila Charlotte, "pišem mu še danes, da mu odpuščam, naj se povrne, vrgla bom njegov nepremišljen korak, kakor skalo v morje, v globino pozabljenja."

Ko je star menih prikolovratil v bližino Moverjevega stanovanja, je še enkrat pogledal na ovoj, potem pa pritisnil na mali gum, ki je bil na desni strani še dokaj visokih vrat. V predobi je zapel zvonec. Skozi motno okno je zapzel menih senco, ki se je večala od trenotka do trenotka. Ko so se odprla vrata, mu je pogledala v obraz ljubka črnlaska.

Menih se je prekrižal in pošepetal sam sebi: "O lepa črnlaska, kako sem srečen..." Madalena je pobožnega moža prijazno sprejela. Menih je pokazal pismo gospo Charlotte in pripomnil, da bi rad govoril z gospodom soprogom.

"Izvolite, izvolite," je s sladkim obrazom odprla črnlaska vrata in stopila na stran. Gospod Mover je segel menihu v roko in čital

pismo. Med tem se je Madalena živahn razgovarjala s pobožnim starec. Menih se je zanimali zlasti za umetnine. Španka mu je razkazovala umetne slike, med njimi krasno Madono, katero je po njenem zatrjevanju prisnel njen soprog naravnost iz Rima.

"Divno," je vzkliknil menih, "krasna je harmonija barv. Vsekakor umetničko delo, vredno teh krasnih oči Matere božje, ki sijajo na nas zemljane, kakor solnce in nas varujejo pregeb."

Madaleno je uprav veselilo, da se more enkrat v življenju razgovarjati s človekom, ki je prilezel izza samostanskih zidin, kakor krt iz zemlje na solnce med ljudi. Tam za obzidjem, tam je doma puščoba, tema in smrt. Ko je prečital gospod Mover pismo, je obvivel z očmi na oblaku, ki se je odmikal kakor njege misli dalje in dalje v vsemirju.

"Torej," je nagubančil čelo, "torej Leander se namerava vrniti?" Vraga, gotovo namerava tudi Hedy kaj sličnega ukreniti?! Treba se bo požuriti in čimprejce spraviti to žensko v denar. Ako se vrne Hedy je možnost velika, da mi Madalena pobegne. Uničena bi bila moja kupčina in poteptana čast." Tako je premišljeval in izpustil iz oči bežeči oblak. Potem se je približal onima dvema, ki sta živahn kramljala.

"Kmalu morava odtod Madalena, gospod Leander se namerava vrniti."

"Da, da dragec," je priskakljala Španka zapustivši pobožnega moža, ki si je še vedno ogledoval umetnine, "kmalu morava odtod, tja v oni gaj, v tvoj grad..."

"V grad, v grad hahá," je priskočil tudi Mover in se zavrel krog podolžne osi svojega telesa.

"Kako ste srečni," se je oglasil iz kota menih. "Pri nas za samostanskim obzidjem ni take sreča."

"Izvolite priseti," je odmaknila Španka stol in dostavila. "Vaš cilj je onstran groba, naš tostran njega. Vi, ki živite za mrzlim oklepom zidim se veseliti posmrtnega življenja, mi pa si ustvarjam raj v srečnem zakonskem življenju že pred smrto."

Menih, ki je imel na te besede pripravljen prav-prikladen odgovor, je molčal in raje našnjal čas.

"Kakor vidim," je povzel besedo Mover, "moram še nocoj pisati oskrbniku moje graščine, da uredi vse potrebno. Oprostite," se je obrnil k staremu menihu, "takoj se vrnem." Stopil je v sosednjo sobo in mrmral. "Jaz ti bom dal grad! Jaz ti bom dal graščino! Čakaj lisica!" Prav v tem trenotku, ko je ravno namečil pero, je Madalena vrgla obupen krik. Ko Mover priteče v sobo — ni menih nikjer več. Mesto njega sedi na istem stolu še dokaj mlad človek s črničimi brkami pod nosom in se smeje... Ob njem leži na tleh njegova brada, dočim je z nogo stal na halji. Madalena se zvija za zaveso in s strahom strmi v zrani obraz.

"Ali se me še kaj spominjate?" je vstaval gospod Burov in se ji oprezeno bližal.

"Mover!" je planila Madalena k ljubimcu in se mu vrgla krog vratu. "Ta človek me hoče odtrgati od tebe!"

Gospod Burov je pomežnikil z očmi.

"Ne vas — gospa Majolly," se je ponorčeval Burov. "Ne vas — iščem le vašega managerja, ha, ha..."

Ko je izrekel, je segel preplačeneru gospodu Moverju v roke in se nasmehjal. "Zdi se mi potrebno, da se ponovno predstavim. Jaz sem detektiv Burov; človek poštenih misli..."

"Pretkanec!" je sknila Madalena skozi zobe.

"Kaj je na stvari?" je dejal popolnoma mirno gospod Mover. "Kaj je torej z vami — ali ste detektiv ali ste menih?"

"Kakor kaže," se je nasmehnil. "Časih sem detektiv, časih sem starec in če ni drugače, se prelevim tudi v mornarja..." je podelil Madaleno.

"Kriste!" je prijela za glavo Madalena, "torej vi ste bili tisti?"

"Menda že," je dejal Burov, "samo oni čas nisem dobro videl..."

Razočarani duhovi so se kmalu umirili. Ko so izpraznili pol steklenice opojnega burgundca, je Mover prišel do spoznanja, da je našel v pretkanem detektivu dobrega pomočnika.

"Stvar je za enkrat urejena," je vstal po kratkem molku. "Dovolita mi, da napišem ono pismo, ki sem ga bil malo preje nastavil. Izvolite biti gospod Burov tako prijazni in pozabavajte za nekaj trenotkov vašo — hm, Marie Walner..." Nasmejal se je in odšel v sobo.

Ko je Burov videl, da so se za njim vrata zaprla, se je oprezeno nagnil k črnlaski.

"Cujte Madalena, prodali vas bodo!"

"Kdo?" je odmaknila glavo za dobro pred Madalenom.

"Pst! Pst!" je položil detektiv prst na usta. "Vse vam povem. Verujte v moje besede — jaž vas lahko rešim ali pa pogubim. Deset tisoč frankov hoče nekdo zasluziti z vami... Dolže vas tativne, zločinov in drugih opasnih stvari..."

"Kaj govorite!" je kakor v sanjah izbleštala ona.

(Dalje prihodnjič.)

(Konec.)

Bog se je silno začudil in ni vedel, ali naj bi bil žalosten ali vesel, ko je ugledal, da samo začuje potrežljivo čaka na dvorišču. — Dobro sem vse napravil, si je mislil, ko je samo zajec nezadovoljen. No, tega nagradim pošteno, nočem, da bi rekel: le jaz sem revez na svestu. In je odpril okna balkona, solnce je planilo na dvorišča, da je zajec zaječal od prehude svetlobe.

— Poglej, večen strah me spremlja. Preganja me vsakdo, posebno človek, odkar je iznesel puško. Nimam niti ene minute, še spati moram z odprtimi očmi. Reši me tega, god spod, in daj, da bom odselej jaz peganjal svoje peganjalce!

Tako je zaprosil in se postavil spet na noge ter milo migal z prednjimi tačicami.

— Prav! se je oglasil Bog in premišljati, v kaj naj spremlja.

— Povej svoje križe in težave; dobre volje sem danes, vse ti

to pa se je prevrnil v znak spoštovanja na hrbet in zaprosil: — Pročaj se ptice ne boji.

Premišljaj je in premišljaj. Nenadoma pa si je pogledal brado in rekel s sladkim glasom:

— Pročaj se ptice ne boji. — Pročaj se ptice ne boji.

Zadovoljno sta se spogledala; zajec ni mogel spregovoriti besede od same sreče, le kimal je in solze so mu stale v očeh.

— Bodil! je rekel Bog in, glejte, že je izginila dlaka, uhlji se skrajšali, vitez mladenič je stal na dvorišču.

— Bodil! je ukazal Bog in novi človek je z luhkimi koraki živahn odšel z dvorišča proti mestu.

Ni vedel, kaj naj bi napravil, prežival v vojaško obliko, mu dali puško in patrono in ga poslali v streški jarek. Ubojni mladenič!

Kar je pojavil med samimi ljudmi, med pokom pušk in topov, med dimom strupenih plinov. Jecal je sam v sebi in nikakor ni mogel vsega tega razumeti. In ko so mu nekoč zapovedali, naj ustreli, naj ubije nekega svojega tovariša, ki se je bil uprl, mu je zarohnelo v prsi, ves prestrašen, da preživi.

Pa ga je zgrabil lakota. Zavil je s ceste v travnik, kjer je rastla zadovoljna in polna jablana, splezal je nanjo, potresel je, zlati sad je padel na tla. Ze je zdrknil po deblu in se pripognil, da bi pobiral zdrava jabolka, ko se je bogve od kje pojavila repenčna kmetica z vilami v rokah, vpila je in nesmiljeno udarila po hrbitu lačnega mladeniča:

— Ti bom že dala, potepuh preoblečeni, krasti! Marš!

Ves se je stresel mladenič in zbežal, kar so ga nesle gole noge, na cesto. In silno se je čudil, ko je spoznal, da niti jesti ne sme kadar bi hotel. — Saj je drevje ustvarjeno za vse!

Nekoliko manj vesel je primahal v mesto. Tramvaji, avtomobili, vozovi. V zraku aeroplani. Dame v prelepih prosojnih oblikah.

Stopal je po trotoarju in kar nekam zaskrbelo ga je, ko je videl, kako se mu vsi umikajo. Možak se namreč ni zavedal, da se nikakor ne spodobi, hoditi hodil. Hodil je pa tak, kakršnega je Bog ustvaril.

— Le kaj beže od mene, je mislil, ko ga je nenašla zgrabil za vrat trda roka.

— Kaj pa je? je preplašeno zavplil in se ozrl.

Brekati stražnik ga je držal za vrat in ves rdeč v obraz kričal:

— Ti bom že dal, kaj je, grdo grdobasta!

Tresel ga je in ga parkrat usekal za uho, nato pa ga je ogrnil s svojo suknjo in ga med smehom ljudi odpeljal.

Za zeleno mizo je sedel sodnik, nekoliko debebušen je srečen.

GANDHI POJASNIL SVOJO NOŠO

Rusija, Zedinjene države in ostali svet

Milwaukee, Wis. — V nekaterih tovarnah v našem mestu so odslovili delavce in jih poslali na "počitnice" za mesec ali več, druge pa so prenehale z obratom za nedolochen čas; med temi je Manufacturer Casting Co. Odslovila je 500 delavcev. Tovarna je prepopolnjena raznih izdelkov. Delavci so prepričani, da je ta odslovitev predhodnik splošnega znižanja plače.

Položaj se je zadnji mesec zelo poslabšal. Kriza udarja bolj in bolj tudi po denarnih ustanovah in večjih podjetjih, katera prihajajo v finančne stiske. Banke omejujejo kredit. Veliki inženir v Washingtonu drvi proti popolnemu polomu. Kako nezmožen je ta mož, se je razvidelo pred dnevi iz njegovega govora v Indiana. O dvajsetletnem načrtu po ruskem vzorcu je govoril kakor šolarček, ki nima najmanjšega pojma o neizogibnih zakonih gospodarskega razvoja.

V wisconsinski postavljajo se vrši stara komedija — progresivi bi radi služili bogu in belcebu obenem. Kakor krščanski socialisti v Evropi, tako tudi oni ne morejo izvršiti čudeža, da bi bilo pomagano delavcem in kmetom, ne da bi pri tem škodovali interesom kapitalizma.

Socialisti prihajajo z dobrimi predlogami, ki bi izboljšale položaj delovnega ljudstva, toda skoro vsako jim progresivna mašina s pomočjo konservativcev zmravci, da je potem brez prave vrednosti. Nekaj dobrih reform so izdali, to je res, toda vse to je kakor kaplja v morje mizerije.

Pobožna Madžarska je utisnila še en pečat sramote krščanski civilizaciji, ko je obesila dve ženski v polni nezavesti.

Groza pretresava človeka, ko čita podrobnosti tega strašnega justičnega umora. Rabelj sam je jokal med svojim strašnim delom, kot dete, njegov pomočnik pa je odpovedal sodelovanje in zbežal. Ena izmed žensk je nekaj dni poprej rodila v ječi. Celo noč je kričala in prosila, naj jo puste živeti — za svojega otroka. Toda bestije so jo umorile — kaj je tem krščanskim hijenam sveto ime mati? Umorili so mater in umorili duševno, tudi dete — toda še tisti dan je prišel duhoven s svojo ceremonijo in krstil otroka — v imenu Boga, ki je baje neskončno pravičen . .

Nedavno se je povrnil iz sovjetske Rusije dr. Franklin, v socialističnih krogih v Milwaukee dobro znana oseba. Možni komunist in ne odobrava — vsaj ne za Ameriko — komunistične taktike, toda kar priponuje s svojih vtiših v Rusiji je nadvse zanimivo.

Priznava, da bo orjaški petletni načrt končan že v štirih letih in da se je življenski standard v Rusiji dvignil v zadnjih mesecih za sto odstotkov.

V osebnem razgovoru je opisoval na široko skoro neverjetne podrobnosti o dviganju silne ruske industrije, posebno poljedelstva. To leto bo Rusija predala skoro poldružno milijardo bušljev žita, kar pomeni, da je predvojni pridelek že sedaj za milijone bušljev večji.

V teku treh let je sovjetska vlada zgradila skoro 600 ogromnih tovarn izmed katerih tvorijo nekatera velikanska industrijska središča v razvoju. Eno izmed teh je Stalingrad, katero je imelo pred vojno okrog 50,000 prebivalcev. Sedaj jih ima že nad 300,000; petletni načrt mu predvideva en milijon prebivalcev. Kakor v tem mestu, tako se gradi tudi v vseh drugih industrijskih središčih tisoče modernih delavskih domov. V Donski kotlini je videl nepregledne cestne bloke novih, udobnih hiš za delavce, nedaleč stran pa je vlada puštila več napol podprtih koč, ki so služile delavcem za stanovanja pod carsko vlado; sedaj bi ruski delavec ne pustil niti svoje živine v teh podrtijah. Dr. Franklin priznava, da je glede delavskih stanovanj Rusija že daleč pred Ameriko. Seveda, da stanovanj za delavce še precej primankuje.

Racketeering with Principles

There are men and men, know what that means and neither does he. In his uncontrollable anger he also called us "dollar Socialists". (He is measuring us by his pattern.) We know who is after the dollars. The man who is using the fame of the name he got from his father to praise republican politicians, who were widely discredited on account of corruption, is after dollars only. Certainly he is not doing that for the sake of principles.

Delavci so preskrbljeni za starost; po 65. letu dobivajo ozelenjeni 75 odstotkov od svoje prejšnje plače do smrti, neozelenjeni pa po 50%. Ravno tako je glede zavarovanja za slučaj bolezni ali onemoglosti. Ker primankuje delavcev, delajo tudi ženske, ki imajo isto plačo kot moški za enako delo. Matere oddajo svoje otroke v poseben zavod, kjer skrbijo za nje izkušene strežnice; ti zavodi so sredi krasnih nasadov, z zdravniško postrežbo in solčnimi kopejki. Na vzgojo de se polaga veliko skrb v vseh ozirih.

Vsaka mati prejema šest tednov pred porodom in istotliko časa po porodu polno plačo, ne sme pa izvrševati nobenega fizičnega dela. Pri porodu ima zdravniško oskrbo in strežnico na stroške države.

Dr. Franklin si je ogledal zdravstvene zavode na morski obali v Kavkazu. Tristo milij dolgo obrežje z izredno milim podnebjem, kjer so nekaj živelj v tisočih vilah in gradovih plemenitaši ter drugi bogatini, služi sedaj bolnim delavcem in delavkam; po krasnih nasadih se sprejajajo te žrtve industrije, vojne in prejšnjega cariščnega zatiranja — po morju plovejo jahte nekdanjih plemenitašev, na katerih se solčijo bolni proletari —

Med drugimi zanimivostmi, o katerih pripoveduje dr. Franklin, naj omenim sledče:

Po 50 ali 100 milij dolge "njive" s stoninami traktorjev. Velikanske tovarne, moderno urejene rudokope, v katerih je delavnik šest ur, uštivi čas, ki ga porabijo do svojega mesta v rovu in nazaj. Ogromni, največji jez na svetu, katerega gradi ameriški inženir Hugh L. Cooper v Ukrajini, ob reki Dniper. Več ko 16,000 delavcev je zaposljenih pri tem delu. Tukaj se bo nahajala največja električna centrala na svetu. Jez bo končan v polnem letu.

V Nižnem Novgorodu so pred nekaj meseci otvorili veliko avtomobilsko tovarno, o-premijeno po Fordovem sistemu. V Stalingradu so dogradili ogromno tovarno za traktorje in gradivo še okrog 70 tovaren noč in dan. Po neštetičnih drugih krajih se dvigajo nove, velikanske tovarne iz tal. Nemška tvrdva Krupp gradi kemično industrijo, ki bo stala 130 milijonov dolarjev. V pristaniščih v Leningradu, Kronstadt, v Odesi in drugod se graditi stotine novih parnikov, v Moskvi in drugod pa stotine novih aeroplakov. Povsod vlada energičnost, katera je mogoča samo v revolucionarnem narodu.

Dr. Franklin se je čudil, ko je videl skupine pojočih delavcev in delavk, ki so šli na delo ali z dela. Vsak peti dan je praznik; ena petina delavcev vseke tovarne počiva vsaki dan, da obratuje tovarne neprestano. Tudi na kmetijah se dela noč in dan, to se pravi, oralni in drugi stroji delajo neprenehoma. V prostem času popravljajo mnogi delavci, posebno člani kom. stranke, ceste, nasade ali druge javne naprave, ali pa si gradijo posebna poslopja za svoje klube in kulturna središča. Največ so porabili za takia središča cerkev in palače bivših plemenitašev.

Tako se dviga moč delavske države, medtem ko pretresava kapitalistične države gospodarska kriza Zmagajoča Rusija pomeni končni boj med delom in kapitalom in končno smrt tega blaznega družabnega reda.

Spartak.

Plače so bile zvišane zadnjih šest mesecov povprečno 45 odstot. Delovni čas znaša sedem ur, pri zdravju škodljivih delih pa 6 ur. Mladina izpod 21 let dela samo šest ur na dan, izpod 17 let 4 ure, ostali čas pa gre v solo. Vsak mladenič, vsaka mladenka si lahko izbere poklic, kakoršnega si želi; vse šole ali učni zavodi so brezplačni.

Delavci so preskrbljeni za starost; po 65. letu dobivajo ozelenjeni 75 odstotkov od svoje prejšnje plače do smrti, neozelenjeni pa po 50%.

Ravno tako je glede zavarovanja za slučaj bolezni ali onemoglosti. Ker primankuje delavcev, delajo tudi ženske, ki imajo isto plačo kot moški za enako delo. Matere oddajo svoje otroke v poseben zavod, kjer skrbijo za nje izkušene strežnice; ti zavodi so sredi krasnih nasadov, z zdravniško postrežbo in solčnimi kopejki. Na vzgojo de se polaga veliko skrb v vseh ozirih.

Vsaka mati prejema šest tednov pred porodom in istotliko časa po porodu polno plačo, ne sme pa izvrševati nobenega fizičnega dela. Pri porodu ima zdravniško oskrbo in strežnico na stroške države.

Dr. Franklin si je ogledal zdravstvene zavode na morski obali v Kavkazu. Tristo milij dolgo obrežje z izredno milim podnebjem, kjer so nekaj živelj v tisočih vilah in gradovih plemenitaši ter drugi bogatini, služi sedaj bolnim delavcem in delavkam; po krasnih nasadih se sprejajajo te žrtve industrije, vojne in prejšnjega cariščnega zatiranja — po morju plovejo jahte nekdanjih plemenitašev, na katerih se solčijo bolni proletari —

Med drugimi zanimivostmi, o katerih pripoveduje dr. Franklin, naj omenim sledče:

Po 50 ali 100 milij dolge "njive" s stoninami traktorjev. Velikanske tovarne, moderno urejene rudokope, v katerih je delavnik šest ur, uštivi čas, ki ga porabijo do svojega mesta v rovu in nazaj. Ogromni, največji jez na svetu, katerega gradi ameriški inženir Hugh L. Cooper v Ukrajini, ob reki Dniper. Več ko 16,000 delavcev je zaposljenih pri tem delu. Tukaj se bo nahajala največja električna centrala na svetu. Jez bo končan v polnem letu.

V Nižnem Novgorodu so pred nekaj meseci otvorili veliko avtomobilsko tovarno, o-premijeno po Fordovem sistemu. V Stalingradu so dogradili ogromno tovarno za traktorje in gradivo še okrog 70 tovaren noč in dan. Po neštetičnih drugih krajih se dvigajo nove, velikanske tovarne iz tal. Nemška tvrdva Krupp gradi kemično industrijo, ki bo stala 130 milijonov dolarjev. V pristaniščih v Leningradu, Kronstadt, v Odesi in drugod se graditi stotine novih parnikov, v Moskvi in drugod pa stotine novih aeroplakov. Povsod vlada energičnost, katera je mogoča samo v revolucionarnem narodu.

Dr. Franklin se je čudil, ko je videl skupine pojočih delavcev in delavk, ki so šli na delo ali z dela. Vsak peti dan je praznik; ena petina delavcev vseke tovarne počiva vsaki dan, da obratuje tovarne neprestano. Tudi na kmetijah se dela noč in dan, to se pravi, oralni in drugi stroji delajo neprenehoma. V prostem času popravljajo mnogi delavci, posebno člani kom. stranke, ceste, nasade ali druge javne naprave, ali pa si gradijo posebna poslopja za svoje klube in kulturna središča. Največ so porabili za takia središča cerkev in palače bivših plemenitašev.

Tako se dviga moč delavske države, medtem ko pretresava kapitalistične države gospodarska kriza Zmagajoča Rusija pomeni končni boj med delom in kapitalom in končno smrt tega blaznega družabnega reda.

Spartak.

Amerikanci za misijone

Amerikanci so v teku prošlega cerkvenega fiskalnega leta prispevali Vatikanu za katoličke misijone \$1,251,000.

Reports and Comments

Pennsylvania Socialists Ask Aid for Striking Miners

An appeal to Socialists for relief for striking miners in Pennsylvania and Ohio has been issued by Sarah Limbach, state secretary of Pennsylvania.

"THIS IS AN URGENT APPEAL TO SAVE COURAGEOUS HUMAN BEINGS FROM STARVATION!"

Mrs. Limbach says: "Twenty thousand or more coal miners are out on strike in Pennsylvania and Ohio. Every day the strike is spreading. At its inception, it seems to have been almost a spontaneous rebellion of the coal-diggers against their miserable existence. It is futile to blame anyone. In the volleys of charge and counter-charge that find their echoes in your daily newspapers, what sane person would seek to parcel out the metes and the measures of guilt among the contending parties? Rather, it seems that there sits in the prisoner's box, on trial for its life, our very social and economic system! And to it increasingly is being pointed the finger of suspicion.

"Over twenty thousand miners, and two or three times as many more women and children, innocent victims, are now destitute. They are people without present or future hope. Those living in company houses are being rapidly dispossessed, and have nowhere to lay their heads. The unions in the fields have no strike relief funds. These people are STARVING NOW, TO-DAY! They MUST be HELPED!

"THE MINERS RELIEF FUND", which is sponsored by the Socialist Party of Allegheny County, is asking not only the people of Western Pennsylvania, but the people of the whole nation for relief. There is no finer record than that of Socialists during the miners strike of 1927, when over \$100,000.00 was raised throughout the country for the Western Penna. district. A responsible committee has been appointed to handle the administration and distribution of funds and supplies. No money will be spent on an expensive office force, or, on rent; services will be furnished on a voluntary basis.

"The fund will be used to purchase the necessities of life, and distribution will be made by the committee DIRECTLY to the miners, with no favoritism to anyone! A HEALTH CENTER has been established, composed of two groups; one will be a staff of physicians, and the other of dentists, who have agreed to contribute their services free to the ailing and under-nourished children and dependents of the miners. Materials will be paid for by 'THE MINERS RELIEF FUND'.

"We appeal to you, as individual or organization, to send your contribution for as much as you can afford; if you can send no money send food and other supplies. Won't you help these courageous coal diggers and their families? Make your checks payable to 'MINERS RELIEF FUND', JANE TAIT, TREASURER, and send them, or your supplies, to Room 618 Lyceum Building, Penn Avenue, Pittsburgh, Pa."

Still Waiting

"Before we were married you said my slightest wish would be fulfilled," she grumbled.

"Sam."

"What is the rest of it?"

"Mule." — Exchange.

Logical

"SCREECH!"

Planning for Socialism

Many wise men are today writing of the United States for "economic planning" and it is obvious that the Russian economic program is suggestive of this idea. The use of the word "planning", however, conceals an important distinction. In Russia it is more a matter of building production and distribution while in the United States production and distribution are more advanced than in any other nation.

What is needed in the United States, therefore, is not planning in the Russian sense but the transfer of industries from the corporate owners to collective ownership. That is, a Socialist transformation of American capitalism. When that is accomplished there will be need of planning to eliminate wastes that still survive and to bring production, distribution and exchange into harmonious relations.

"Economic planning" for American capitalism cannot mean anything else than planning that will benefit the masters of American industry. Elimination of waste and more harmonious relations between production, distribution and exchange under capitalism means helping our ruling classes. A few benefits may drip down to the working class but that is by no means certain although it is certain that the capitalist class will enjoy most of the gains.

Socialists will concentrate on planning to enlist the laboring millions in industry and politics for a Socialist transformation. Nothing else is worth while.—New Leader.

"Do the Rich Give to Charity?"

Abraham Epstein, secretary of the American Association for Old Age Security, asks the above question in a magazine article, and answers it with an emphatic "No!" A few rich men give generously, splendidly; but their numbers are not much more conspicuous than those of the righteous in Sodom.

"The vast bulk of the wealthy contribute to none of the charities," says Mr. Epstein. "In many cities, charitable agencies spend far more upon relieving the distress of the workers of certain local corporations than these firms contribute."

Witness Detroit, which has spent more than \$2,000,000 to keep Ford employees from starving. Edsel Ford gave \$125,000 to this work—Henry Ford gave nothing. In the recent drive in New York to get money for unemployment relief, half a dozen men gave nearly a third of the \$8,000,000 raised, and—

"Much of the money came from corporations which docked their employees for stipulated sums." The poor, Mr. Epstein says, in substance, give far more in proportion than the rich.

It is well to keep these facts in mind. Unemployment is with us yet, and will be with us next winter. Shall those who seek work and cannot find it be left to the doubtful, meager, uncertain support of charity, or given a decent, emergency provision from the public purse?—Labor.

Farm-Labor Dreams

That's a cute idea some Minnesota Farmer-Laborites are playing with; let their party nominate electors but not pledge them. Then these electors can vote after the rest of the country has spoken as it will do the most good. Cute idea, I said, but only from the standpoint of tricky political maneuvering. It is a long step backward from the direct vote for President and Vice President we ought to get. And it's no way to build a party founded on principle. The Minnesota-Farmer-Labor representatives in Washington have done enough political juggling. Let the party get a real program and hold itself, its elected officials and its electors to it. That program to be worth anything will be socialistic.

—Norman Thomas.

The Right Stand

Our friend and comrade, James Graham, president of the Montana Federation of Labor, writes me that his body favors federal unemployment insurance. That is the right stand, for one reason, as he points out, because eastern capitalists drain out of states like Montana its wealth. Federal unemployment insurance would probably require a constitutional amendment, thanks to our reactionary courts. Certainly effective labor legislation requires such an amendment. One of the great Socialist issues of the next campaign should be to push our Socialist amendment on this point.—Norman Thomas.

Progress: Twelve years ago, farmers were prohibited from eating their own wheat to beat the Huns. Now they are told to feed it to their hogs to beat the sheriff.

Proletarec

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

The National Executive Committee of the Socialist Party of America has decided to remove its National Office to Washington, D. C. No doubt, the committee sees advantages in its decision. But to us it would seem that Chicago is as good a location for a national office as any other city. It is most centrally located and therefore easily reached. Our movement in this and the Central and Western territory is just being reborn. The main reason the National Office should remain in Chicago is because we believe that a National Office should be located in an industrial center and this we believe offsets any advantages that might be gained in the Capitol city. If the Party had plenty of money then it could afford to experiment with the different localities.

The Illinois Legislature has adjourned without doing a thing to relieve the suffering of the unemployed or to better the position of the workingman. When we compare the work of the Wisconsin Legislature with that of the Illinois Legislature we can draw a startling contrast. In Wisconsin they passed a compulsory old age pension bill, they increased the compensation payments, they appointed a committee to report on unemployment insurance at the special session, the Governor has already designed that a special session would be called, they passed a law taxing chain stores, they passed municipal ownership right law and much other progressive legislation from which the workers will benefit. In Illinois they were content to study the need of old age pensions and forgot all about the unemployed and the employed workers, which public ownership was their most remote thought. No use saying any more except that eleven Socialists and several Progressives force the issues in Wisconsin while in Illinois we have the Republican and Democrats representing the bosses and everybody else but the workers. Then we know that this is a game of "hide and seek". Hide the scandal and seek the good grace of the voters for 1932.

Norman Thomas; the more we read and hear from him the more attached and likeable he gets. He has grown right into our ranks and says the longer he is a Socialist the better it feels and the more assured he is of the cause. We are fortunate to have this clear thinker among us. His many trips, lectures and writeups have attracted many a worker. It is good to look into our own ranks and admire the men who have stood thru many hard years at the side of all the workers. We have many others but Norman Thomas with his many actions and words deserves our praise.

Try, Try Again

Dr. Bottie—How is your patient doing since his operation?

Dr. Kafe—Fine; I think he can afford another before the year is out.

Got an Opening?

Whether the Socialist Party of Cook County shall affiliate itself with the contemplated reorganization of the Illinois Farmer-Labor Party shall be decided at a Membership meeting Thursday evening June 25, 1931 at the Labor Lyceum, Kedzie and Ogden. The Executive Committee and the Delegate Committee of the Party recommend our participation in the formation of the party. Our Comrades must not be too conservative, however. The Socialist stand should not permit another progressive group like that of the La Follette campaign in 1924.

We learn that the coal miners strike is spreading every day. We also learn that John L. Lewis, the great "cigar smoker" who is responsible for the ruination of the once powerful United Mine Workers Union of America, has bartered and sent his men back to work in one of the camps of West Virginia, for wages lower than that offered non-union men. The reason for it all is that the West Virginians decided to organize the unorganized men and have succeeded amazingly well. They however, know that Lewis wrecked the splendid organization they once possessed and so they do not want to have a thing to do with him. So again, Lewis has come to the assistance of the coal barons and has again sold out the poor suffering devils that have to dig coal. Once these "fat bellied" office seekers get into their office it is terribly hard to get rid of them. We can well take this case and set it aside for a guide for the future—Instead of using the money and power entrusted to him to help his regular contributors he uses it to build a machine to subdue the honest and efficient leaders. Out of all this chaos something good must come and it would not surprise us if Lewis and his tribe are completely demolished.

The Workmans Circle with a membership of over 100,000 members has appropriated \$61,000 for the Socialist press and Socialist activities. The New Leader and Milwaukee Leader are to benefit considerably by this contribution. The Workmans Circle is a Fraternal organization on the order of the SNPJ. It is controlled by the workers and always generously contributes for working class propaganda.

MORE ENGLISH
ARTICLES ON PAGE 7.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

The regular meeting of branch No. 1 JSF will be held on Friday evening June 25. Delegates of the Illinois and Wisconsin conference will give reports of what has taken place. Other committees will outline different activities of the past month. All members are asked to be present because of the importance of these reports.

The English Division of branch No. 1 Chicago, held an excellent meeting Thursday June the 11th. About 20 members were present, among them comrade Joseph Owen and his wife Mary. Interesting talks were made and plans adopted for future activities. Comrade Owen gave an inspiring talk to the youngsters and suggested that lectures and debates be held among our groups. Mrs. Owen spoke on the importance of good literature which was well received by the members. Following the adjournment refreshments were served.

Comrade Martin Menton and family of Detroit, Mich., while visiting friends in Chicago, also visited the office of Proletarec. Our Detroit comrades are among the most active. Preparations are under-way for a debate between the English Divisions of Chicago and Detroit. The date, place and subject has not yet been decided.

Branches of JSF and lodges, affiliated with the Educational Bureau will hold a conference at the Slovene Home in Imperial, Pa., on Sunday June 28. All delegates are asked to be present as important discussions will take place.

Pioneer Lodge No. 559 SNPJ Chicago, will give their annual picnic this year at Stezinar's Grove in Willow Springs. It is the largest English speaking lodge in the SNPJ and has been

very successful in their past activities. A large number of prizes are given away at their picnics every year. This year they announce that fifty cash gate prizes will be given away free. The date is set for Sunday July 26. Admission tickets are 35c.

Comrade Anton Vičič, subscription solicitor for Proletarec is now touring Southern Illinois. The industrial conditions and unemployment may be bad but this should arouse the people all the more, to demand a more just share of their products. Proletarec is the official organ of the JSF and has been and continues fighting the evils responsible for the hardships imposed upon the working class. Its messages against the injustice of the present capitalist system calls upon workers to unite their efforts against a class that makes life a living hell. With industries only working part time, some not at all; the people should have plenty of time for reading. Proletarec does its share in enlightening the masses on the present problems. Our comrades and sympathizers are asked to cooperate with Mr. Vičič and give this paper a wider circulation throughout this Southern territory.

He Knew

Down in the Southeast is a section that has had three crop failures. Business is rather dizzy. A small town banker in that section asked one of his old darkey friends what he thought of the situation. Old Uncle Pap replied: "I'll tell you, boss, there just ain't nothing to nothing, nowh, these days. And if things don't soon pick up some great big stealing is going to start as sho' as you're born."

It Stuck

He—Once I loved a girl and she made a fool of me.
She—What a lasting impression some girls make.

WHAT HAS CAPITALISM ABOVE HIS EARS?

X-Rayed by Cartoonist John M. Baer.

Fragments

The worst bankruptcy of the present depression is the engineering firm, Hoover and Co.

The per capita wealth of this country is \$2,365.25. The per capita worry is 16 hours per day followed by eight of bad dreams.

Even wooden nickels wouldn't look so bad nowadays.

Somebody please page the D. A. R. The American army is using matches made in Russia. They are incendiary.

Well, bad as things are, we haven't got forced labor in this country. All we get is forced idleness.—Oscar Ameringer.

The law was born in the same cradle as property.—Steele Rudd.

WOMAN'S VICTORY FOR FULL CITIZENSHIP

March 3, 1931, will mark annals of American history another great victory in woman's long battle for equal rights. Late on the last night of the 71st congress President Hoover signed the second perfecting amendment of the women's independent citizenship act of 1922, and thereby granted American women citizenship on a basis of complete equality with American men. In this way the United States declared to the world that here at least marriage shall not change a woman's citizenship. Under the law of 1922 the American woman who married an alien ineligible for citizenship lost her citizenship, and the wife of an ineligible alien could not be naturalized. The act of March 3, 1931, provides that the women who marry ineligible aliens shall no longer lose their citizenship, that women who previously lost citizenship by such marriages may be repatriated, and that the eligible alien wife of an ineligible alien may be naturalized. This second amendment perfects the women's independent citizenship act. Henceforth an American woman will not lose her citizenship because of her marriage or because of her residence abroad, unless she herself renounces her citizenship.—John L. Cable, in June Current History.

Bank Failures in Chicago

A financial newspaper is authority for the statement that during the past ten years more than 6,000 banks in the United States have closed their doors, with losses aggregating more than one billion dollars.

These losses fall heavily on the shoulders of those least able to bear them—widows, orphans and the aged. With infinite patience and self-denial thousands of working class families have saved a few dollars against the inevitable rainy day—another by-product of the capitalist system—only to see these meager resources swept away over night, leaving in their wake misery and unhappiness.

Under the system of capitalist banking, a favored few on the inside knew long in advance when disaster threatens the bank in which they have deposited their money, and are thus enabled to draw out their deposits, leaving the institution in a weakened condition. When the bank closes it is found that the small depositor suffers the major part of the loss.

Referring to a chain of twelve banks, which closed Tuesday, June 9, 1931, the financial ticker service used by La Salle Street brokerage houses, said: "These banks had long been known to be in a precarious condition." Known by whom? Not the depositors and public—but by the officials of the bank. To keep a bank open under such circumstances is criminal, but no official action will be taken against the officials responsible for loss, because they are prominently identified with the dominant political parties, and are thus immune from prosecution.

With a grand flourish, the capitalist newspapers of Chicago announce that the closing of these banks is a good thing for the community in that it cleans up the weak spots, and makes way for major consolidations, placing the credit of the city in fewer hands, and paving the way for a system of branch banking, thus eliminating the small independent banker.

This financial conditions is no different from the conditions in the whole industrial and commercial system of capitalism.

During so-called prosperous periods small institutions spring up, build on credit and with the savings of the masses, only to be swallowed up or crushed by the bigger ones; these in turn to be devoured by the biggest, strengthening the rule and supremacy of giant capitalist octopuses over the masses.

This financial anarchy will exist as long as the capitalist system will exist. There is only one way out—let the people take over the means of production and distribution, including banks and other financial institutions, to be operated for use and not for profit. That is socialism.

In this connection the Socialist Party takes occasion to point out that the postal saving system, operated even by a capitalist government, has so far proven to be the safest medium to guarantee the people's savings. Let the people own the banks!

Only the Socialist Party, the expression of the exploited, has a program to solve this problem.

LABOR YEAR BOOK

The American Labor Year Book for 1931 has already been issued. This is an annual publication prepared by the Labor Research Department of the Rand School of Social Science, 7 East Fifteenth St., New York City. It is a volume of over 300 pages, literally crammed with facts and figures on all phases of working class activities. Each year, it is revised and brought up to date, with the additional facts and figures that have accumulated. It is a mine of information. Naturally it is used more by editors, reference librarians, and public speakers than others, but it is useful to anyone who is interested in labor's industrial or political accomplishments, ambitions and struggles. It sells for three dollars.